

KNJIŽNIČARSKE NOVICE

6(1996)10

7. oktober 1996

*****

SPLOŠNOIZOBRAŽEVALNE KNJIŽNICE

*****

PUBLIC LIBRARY DEVELOPMENT PROJECT (PDLP)

Phare program je program Evropske skupnosti, ki s precejšnjimi denarnimi sredstvi podpira države v procesu transformacije do stopnje, ko bodo zmožne izpolniti obveznosti, potrebne za članstvo v ES. V okviru tega programa, je neodvisna svetovalna družba Carpenter&Davis uspela pridobiti sredstva za Public Library Development Project, ki ga je pripravila skupaj s partnerji iz knjižnice v Essexu in Varii (Grčija). V projektu sodelujeta splošni knjižnici iz Cluja (Romunija) in Budimpešte. Glavni namen projekta je razviti znanje in sposobnosti, ki so potrebni v vsaki moderni splošni knjižnici. Manjši del sredstev je mogoče uporabiti tudi za nakup najnujnejše opreme. PDLP bo podprl predvsem:

- uvajanje novih informacijskih storitev v splošne knjižnice (informacije o zaposlovanju, izobraževanju, poslovne informacije, informacije o aktivnostih v prostem času, zdravju....)
- krepitev povezave z okoljem, v katerem deluje knjižnica.

Projekt poteka v naslednjih fazah:

1. Študijsko potovanje predstavnikov knjižnice in lokalne skupnosti v Essex, Amsterdam in Vario.
2. Izvedba ankete, s katero se definirajo potrebe uporabnikov v sodelujočih knjižnicah.
3. Identifikacija potreb po izobraževanju tako vodilnih kot strokovnih delavcev v knjižnici.
4. Priprava izobraževalnih programov (projekt se trenutno nahaja v tej fazi).
5. Izvedba izobraževanja.
6. Definicija in priprava novih storitev, ki se bodo uvajale s pomočjo in sodelovanjem lokalne skupnosti.
7. Implementacija novih storitev.
8. Diseminacija.

Rezultati projekta, izvedenega v obeh knjižnicah, se bodo v obliki seminarjev, publikacij itd. razširjali v vse splošne knjižnice v obeh državah.

Že lani je ista skupina pripravila drugi del projekta, PDL2, ki je trenutno v fazi verifikacije na sedežu Evropske skupnosti. Pričakujemo, da bo koncem septembra znano, če je bil sprejet. V drugem delu projekta naj bi sodelovale štiri splošne knjižnice in sicer iz Albanije, Češke, Slovaške in Slovenije. Slovenska knjižnica, ki naj bi sodelovala v PDL2, je Knjižnica Otona Župančiča iz Ljubljane. Izbrana je bila na sestanku nekaterih povabljenih splošnih knjižnic v Enoti za razvoj knjižničarstva v NUKu spomladi letos.

Open Society Institute: Regional Library Programme (OSI:RLP)

OSI:RLP prispeva približno 1 milijon US\$, da bi se rezultati PDL2 razširili tudi v tiste države srednje in vzhodne Evrope, ki v tem projektu ne bodo imele možnosti sodelovati. Sodelujoče države so: Albanija, Belorusija, Bolgarija, Hrvaška, Češka, Estonija, Latvija, Litva, Moldavija, Poljska, Rusija, Slovaška, Slovenija in Ukrajina. Program, ki se je pričel januarja 1996 ima naslednje faze:

1. Identifikacija koordinatorja v vsaki od sodelujočih držav.
2. Določitev še dveh ali treh predstavnikov splošnih knjižnic v posameznih državah.
3. Imenovanje svetovalne skupine (International Advisory Panel) PDL2, sestavljene iz koordinatorjev vseh sodelujočih držav. Organizacija dveh seminarjev za člane svetovalne skupine. (projekt se trenutno nahaja v tej fazi).
4. Delovno srečanje koordinatorjev v Essexu, na katerem bi ocenili rezultate PDL2.
5. Koordinatorji so dolžni organizirati ali aktivno sodelovati na konferencah, srečanjih itd. in

predstavljati delo PDL2 in OSI:RLP ter širiti znanje, ki si ga bodo z delom v skupini pridobili.

V svetovalni skupini naj bi se srečevali ljudje, ki dobro poznajo stanje in možnosti razvoja v primerljivih deželah Evrope in ki so zmožni stimulirati aktivnosti v svojih deželah. Ne nazadnje, med člani skupine so se že po prvem srečanju ustvarile osebne vezi, ki so še kako pomembne za uspešno delo pri tem in pri morebitnih novih projektih.

Vse informacije o obeh projektih lahko najdete na Internetu:
<http://www.earl/members/essex/>

Skupino slovenskih knjižničarjev, ki sodeluje v programu OSI:RLP sestavljajo:

- *Koordinator:*
Breda Karun, Knjižnica Otona Župančiča
- *Člani:*
Bojana Skrt, Knjižnica Otona Župančiča
Silva Novljan, Narodna in univerzitetna knjižnica
Boris Jukić, Goriška knjižnica Franceta Bevka

Breda Karun

PDL2 SEMINAR (Cluj-Napoca, 10. in 11. september 1996)

Predstavitev obeh knjižnic, ki kot partnerja sodelujeta v PDL2:
Regionalna knjižnica Budimpešta. Knjižnica pokriva največjo madžarsko regijo, ki ima 1 milijon prebivalcev. Leta 1975 se je iz Budimpešte preselila v 20 km od-

daljen Szentendre. Nekaj podatkov za leto 1995:

Nakup:	79.727
Obisk:	1.247.755
Izposoja:	3.265.837

Knjižnica se ukvarja z izposajo vseh vrst gradiva, drugih dejavnosti nima. V regiji je še več manjših občinskih knjižnic, ki so popolnoma neodvisne, z regionalno sodelujejo samo strokovno. Financiranje madžarskih splošnih knjižnic je bilo do spremembe režima centralistično, zdaj se je preneslo na lokalni nivo, kar je v začetku povzročalo precejšnje probleme.

Knjižnica Oktavian Goga, Cluj.

Knjižnica pokriva regijo Cluj-Napoca in ima 5 enot, poleg tega pa so v tej regiji še 4 občinske knjižnice.

Nekaj podatkov za leto 1995:

Zaloga:	577.710
Obisk:	228.900
Izposoja:	680.000

Splošne knjižnice v Romuniji so do leta 1995 financirale lokalne skupnosti, zdaj pa jih je prevzelo Ministrstvo za kulturo in nekatere so se temu uprle (kazen: dva meseca so bili brez plač).

Iniciative Evropske Skupnosti za splošne knjižnice

Monika Segebert je predstavila vse projekte, namenjene splošnim knjižnicam.

Ankete uporabnikov v Budimpešti in Cluju

Budimpešta

V 3 enotah knjižnice so članom in nečlanom razdelili 3000 vprašalnikov. Anketa še ni zaključena. Kljub temu so predstavili nekaj ugotovitev, saj rezultate sproti obdelujejo. Izkazalo se je, da pomoč knjižničarja potrebuje vsak drugi uporabnik (v Angliji vsak deseti).

Uporabniki želijo, da knjižnica postane več kot samo izposojevalnica različnega gradiva, potrebujejo informacije s področja izobraževanja odraslih, zaposlovanja, poslovne informacije.

Cluj

V 8 enotah knjižnice so članom in nečlanom razdelili 300 vprašalnikov. Največji problem je, da samo 10% populacije obiskuje knjižnico. Zaključki:

- Pridobiti več uporabnikov.
- Uvesti nove storitve. Odločili so se za tri, popularizacijo novih medijev (CD, video), informacije o lokalni skupnosti in informacije Evropske skupnosti.
- Preseči strah, da knjižničar posega v intimo uporabnika.
- Promocija novih servisov.
- Ponovitev vprašalnika po uvedbi sprememb.

Ankete zaposlenih v obeh knjižnicah

Rezultati še niso obdelani, omenili so le dve površni ugotovitvi, to sta, da so zaposleni prepričani, da bi lahko več sodelovali pri načrtovanju politike knjižnice in da vsi potrebujejo več znanja s področja informacijskih tehnologij.

Predlog programa izobraževanja zaposlenih v Budimpešti in Cluju (Colin Attenborough)

Izobraževanje bo potekalo na naslednjih področjih:

- Organizacijski management
- Informacijske tehnologije
- Delo z uporabniki
- Marketing in promocija
- Posebne storitve (delo z otroki, bralci s posebnimi potrebami, informacije lokalne skupnosti)
- Finančno poslovanje

Informacijske storitve v Veliki Britaniji

Mary Rowlatt je predstavila nekaj najbolj razširjenih informacijskih storitev v splošnih knjižnicah Velike Britanije. To so:

- informacije s področja izobraževanja tako tistim, ki se šolajo kot vsem ostalim
- informacije s področja človekovih pravic in demokratičnih procesov: zdravstvene in socialne pravice, zaposlovanje, zakonodaja
- lokalne informacije: naslovi lokalnih organizacij, klubov, imena in naslovi pomembnih oseb v lokalni skupnosti, promocija lokalnih dogodkov, telefonski imeniki, zemljevidi...
- lokalne poslovne informacije

Posvetovanje je zaključila okrogla miza z naslovom *"Prioritetne naloge, s katerimi se soočajo splošne knjižnice v vsaki od 14 sodelujočih držav"*. Žal smo v pogovoru, ki se je razvil, govorili več o problemih, ki nas ovirajo kot o načrtih za prihodnost. S preprosto anketo smo definirali nekaj najbolj perečih skupnih težav: preslabo usposobljeni knjižničarji, pomanjkanje denarja, neustrezni prostori, pomanjkljiva in zastarela zakonodaja, premalo managerskega znanja, ni nacionalne strategije razvoja, nizek profesionalni status. Seveda so med 14 državami velike razlike, zelo težke pogoje dela imajo na primer v Albaniji, Romuniji in Bolgariji, za Slovenijo pa lahko z zadovoljstvom napišem, da je veliko naštetih problemov že preseglja, še več, prepričana sem, da imamo nekatere dejavnosti razvite tako dobro, da bi bili lahko vzor tudi marsikaterim splošnim knjižnicam zahodne Evrope.

Breda Karun

VESELE POČITNICE V PIONIRASKI KNJIŽNICI ROTOVŽ

Leta 1970 se je v okviru mariborske Mestne knjižnice osnovala Pionirska knjižnica, ki se je kmalu začela sistematično in teoretično ukvarjati z mladim bralcem, mladinsko književnostjo ter vzporedno razvijati še knjižno in knjižničarsko vzgojo svojih uporabnikov. Da bi enota v čimvečjem obsegu zadostila manjku, ki je na mariborskem območju tedaj zadevalo to področje in da bi sledila široko in ambiciozno zastavljenim smernicam, je začela naglo razvijati nove dejavnosti in prireditve, svoja prizadevanja pa je strokovno podprla še z razvojem študijskega oddelka za mladinsko književnost ter z urednikovanjem revije (takrat še zbornika) *Otrok in knjiga* (1976).

Danes deluje v mreži Mariborske knjižnice Služba za mlade bralce, ki svoje aktivnosti koordinira med svoje enote. Literaturo za otroke in mladino do 15. leta imajo vključno z osnovnimi aktivnostmi (bibliopedagoške ure s pravljicami) vse kombinirane enote ter Pionirska knjižnica Rotovž in Nova vas, posebne dejavnosti pa potekajo predvsem v slednjih dveh ter v enoti v Rušah (Knjižnica Janka Glazerja). Med posebne dejavnosti za mlade bralce uvrščamo redne ure pravljic za otroke dveh starostnih skupin (med 4. in 6. ter 7. in 10. letom), igralne ure, pogovore o knjigah in mladinski literaturi v Klubu bralcev, pripravljanje razstav (rednih tematskih in kompleksnejših priložnostnih) ter izvajanje različnih prireditev (npr. ob 2. aprilu, zaključku mednarodnega knjižnega kviza, obiski literarnih ustvarjalcev in ilustratorjev za mladino).

Posebna dejavnost, ki bi jo želeli na tem mestu izpostaviti, pa so tudi "Vesele počitnice", ki se postavljajo v zimski in poletni počitniški čas ter otrokom in mladim ponudijo prijazno popestritev ob knjigi in ustvarjalnosti. Za predstavitev te naše dejavnosti smo se odločili uporabiti primer pred nedavnim zaključenega sklopa Veselih počitnic v Pionirski knjižnici Rotovž, ki so potekale v sedmih srečanjih, vsak torek, od 2. julija do 13. avgusta.

Že sama priprava programa, ki naj bo ob pestrosti, privlačnosti in navsezadnje ne ravno prikriti književni in izobraževalni noti, je kompleksna, dolgotrajna in odgovorna, saj mora ob vsem v skladu z razvojno psihologijo slediti tudi stopnjam ter s tem tudi različnim interesom in potrebam starostno mešanih obiskovalcev. Od možnosti, ki jih ponujamo, je namreč odvisno, koliko bralcev bomo k svoji dejavnosti uspeli pritegniti in v kolikšni meri jih bomo zmogli kontinuirano tudi obdržati. Najbrž je k velikemu obisku, ki je vselej znova opravičeval koristnost in naravnost zastavljenih aktivnosti, pripomogla:

- dobra obveščenost v medijih, opozarjanje s programi, plakati in enovitimi drobnimi dodatki, ki so kazali na to, da se bo v knjižnici dogajalo nekaj posebnega;
- utečenost te dejavnosti, ki je našim bralcem do določene mere že poznana in domača;
- dejstvo, da je sedanji socialni položaj v Mariboru marsikoga prikrajšal za preživljanje počitnic izven svojega mesta in je bila naša dejavnost zanj dobrodošla popestritev.

Naključno ustvarjena skupina je kljub nekaterim variacijam v

sestavu homogeno zadihala, privabljalna je vedno nove otroke in postajala je vse številnejša. Glede na to je dobivala značaj sproščene družbe, v kateri se je dalo o marsičem pogovoriti, veliko domisliti, se naučiti, pa tudi izdelati. Ob knjigi smo se podali v deželo zgodb in pravljic, barv in podob, dotaknili smo se umetnosti pripovedovanja ali pa smo se prepustili pripovedovalcu in njegovemu svetu. Vsako srečanje smo zaokrožili z likovno delavnico in ga zaključili z razstavo lastnih izdelkov. Program smo v smiselnem sosledju navezovali na počitniški čas. Z Mavrično ribico (Pfister, M.) smo se dotaknili prijateljstva in se seznanili s podvodnim svetom ter si ga pričarali s prstnimi barvami in odtiskovanjem. V mariborskem akvariju smo se naučili ločevati med akvarijem in terarijem, ogledali smo si vodne rastline in živali, v knjižnici pa smo s pomočjo OPAC-a poiskali in se seznanili z razpoložljivim fondom, ki se je navezoval na to tematiko. Od kamenčkov, ki smo jih nabrali na poti iz akvarija, ob morju in rekah smo naše zanimanje speljali k njihovem nastanku, oblikam, uporabnosti in simboliki (Lionni, L.: Am Strand sind Steine die keine sind). Kosmačeva pripoved Kamen in njiva je v nas predramila naklonjenost do drobnih stvari, ki nas obkrožajo, pa jih največkrat sploh ne opazimo. V zbirki kamenja, ki smo jo pripravili že za naše pripovedovanje, si je vsakdo izbral nekaj kamenčkov, potem pa se poigral z domišljijo. S pomočjo barv smo ustvarili pisano družbo oblik in podob, ki se je lepo prevesila v opazovanje ravno tako vsakdanjega in preprosto lepega travniškega cvetja (Schupp, R.: Rumeno čudo), ki smo ga prenašali v poslikave na steklo in kasneje še v lepljenke z

volno in vrstico. Igrivost počitnic smo pomešali z metulji (Carle, E.: Die kleine RaupeNimmersatt) in z njimi polepšali tudi Rotovški trg pred knjižnico, z nenavadnim slončkom, ki je uspel ohraniti metuljevo obarvanost (MacKee, D.: Elmer) pa smo se približali koncu, se povrnili k pogovoru o prijateljstvu, komunikaciji, pismih ter njihovem sporočanju in izgledu. Izdelali smo pisma v obliki slončka, jih vsebinsko in likovno opremili, si jih izmenjali, da bi si izkazali naklonjenost in bi se tako izognili vselej malo otožnim slovesom in si naše druženje podaljšali še s potjo do poštnega nabiralnika, od koder smo svojim dragim poslali pozdrave.

Otroci so prihajali tudi potem, ko smo odstranili napise, ki so vabili k počitniški dejavnosti in pogrešali so skupne torke, ki jih je bilo premalo, so povedali. To je za nas dobra spodbuda, da bomo tudi v času, ki prihaja, ob svoji redni dejavnosti intenzivno poglobljali in razvijali tudi takšne oblike dela z mladimi bralci in jim skozi ponudili dobro knjigo in informacijo ter v njih predramili zavest, da je knjižnica njihova sopotnica in prostor, po katerem se lahko mirno in samozavestno sprehodijo, da si odgovorijo na številna mladostniška vprašanja, zadostijo literarna in estetska hotenja ter zapolnijo brezmejni prostor otroške domišljije.

Maja Logar

**STROKOVNO
SREČANJE
MLADINSKIH
KNJIŽNIČARJEV**
v Pionirski knjižnici v
Ljubljani, 11.decembra
1996 ob 9.30 uri

To jesen se vsak mesec dogaja vsaj eno zanimivo srečanje, ki se ga bomo udeležili tudi mladinski knjižničarji: v septembru je bilo posvetovanje Bralnega društva, 7. oktobra je državni zaključek knjižnega kviza, v novembru je posvetovanje ZBDS. Zato smo se odločili, da bomo prvo **srečanje mladinskih knjižničarjev** v Pionirski knjižnici v Ljubljani v tem šolskem letu pripravili šele drugo sredo v decembru, torej **11. decembra**, s pričetkom **ob 9.30 uri na Komenskega 7/V**. Na tem srečanju vam bomo slovenski udeleženci poročali o 25. kongresu IBBY.

Morda bo to izkoristila katera od drugih SIK v Sloveniji in pripravila srečanje mladinskih knjižničarjev, podobno kot je to storila SIK Ptuj v letošnjem maju. Možno je tudi, da srečanje pripravi v naših običajnih prostorih v Ljubljani. Vabljeni!

Tilka Jamnik

*****

PREDSTAVLJAMO VAM

*****

“KNJIŽNIČARSKA STROKA DANES IN V PRIHODNOSTI”

(Strokovno posvetovanje
in 30. skupščina
Hrvaškega bibliotekar-
skega društva)

Strokovno posvetovanje hrvaških knjižničarjev je letos potekalo v Primoštenu pri Šibeniku od 26. do 28. septembra. Glavna tema srečanja je bila problematika knjižničarske stroke danes in še zlasti njenega razvoja v prihodnosti, referati in diskusije pa so zajemali številna aktualna vprašanja knjižničarstva:

- šolanje knjižničnega osebja na dodiplomski in podiplomski stopnji
- permanentno izobraževanje in izpopolnjevanje knjižničnih delavcev in informacijskih specialistov
- strokovni nazivi in napredovanje v stroki
- usposabljanje pripravnikov v knjižnicah
- status in ugled knjižničarjev in knjižničarstva v družbi

Po zaključku strokovnega posvetovanja so organizatorji pripravili razpravo o novem hrvaškem zakonu za področje knjižnic in knjižničarstva, podelitev Kukuljevićevih diplom ter volilno skupščino (tudi naslednji mandat bo hrvaško društvo oz. zvezo regionalnih društev vodila Dubravka Kunštek). Za-

dnji dan posvetovanja je bil organiziran ogled Šibenika in naravnega parka Slapovi Krke.

Iz Slovenije smo se posvetovanja udeležili: mag. Nada Češnovar (predsednica ZBDS), mag. Melita Ambrožič (namestnica predsednice), Srečko Maček (predsednik Društva bibliotekarjev Celje), dr. Jože Urbanija (FF - Oddelek za bibliotekarstvo) in Denis Rakuša (IZUM, Maribor). S kolegom Urbanijo sva v prvem delu posvetovanja predstavila referat z naslovom "Profesionalni atributi in status knjižničarjev v Sloveniji". Nasploh pa smo imeli veliko priložnosti za izmenjavo mnenj in izkušenj ne le s hrvaškimi kolegi, ampak tudi s predstavniki bibliotekarskih društev iz drugih držav (Bosne, Avstrije, Nemčije, Slovaške itd.), z nekaterimi razstavljalci pa smo se dogovorili za sodelovanje na letošnjem posvetovanju ZBDS. Vzdušje je bilo ves čas posvetovanja resnično enkratno in tudi s tega vidika smo si lahko pridobili kakšno organizacijsko izkušnjo.

Udeleženci posvetovanja smo ob registraciji prejeli publikacijo z izvlečki referatov, celotni teksti pa bodo objavljeni v naslednji številki revije Vjesnik bibliotekara Hrvatske. Ker smo imeli referenti zelo omejen čas za predstavitev svojih referatov (večinoma le po 7 minut), bi bilo seveda bolje, da bi celotni teksti bili natisnjeni že pred posvetovanjem - tako bi lažje spremljali referente in se bolj aktivno vključevali v razpravo. Publikacija z izvlečki in naš referat je zainteresiranim na voljo v INDOK/knjižnici za bibliotekarstvo pri Enoti za razvoj knjižničarstva.

Melita Ambrožič

OBISK KNJIŽNICE DEUTSCHE BIBLIOTHEK V FRANKFURTU NA MAINI

Kratko bivanje v Frankfurtu na Maini sem izkoristila tudi za predhodno najavljen in dogovorjen obisk Deutsche Bibliothek, ki se nahaja v neposredni bližini frankfurtskega sejmišča. Žal moram že kar na začetku svojega zapisa povedati, da v sicer skrbno pripravljenem programu niso predvideli tudi ogleda same knjižnice, zato sem si pri nastajanju tega zapisa pomagala z njihovim letnim poročilom o delu za leto 1994.

Deutsche Bibliothek je nacionalna knjižnica, ki načrtno, organizirano, strokovno in sistematično zbira, obdeluje, arhivira in daje v uporabo v nemškem jeziku izdano knjižno, neknjižno in na drugih medijih publicirano gradivo, zato je:

- osrednja arhivska knjižnica ZR Nemčije,
- osrednji glasbeni arhiv ZR Nemčije,
- nacionalnobibliografski in nacionalni glasbenobibliografski informacijski center,
- osrednji arhiv za nemško izgnansko literaturo za obdobje 1933-1945,
- javna prezenčna knjižnica v Leipzigu in Frankfurtu,
- dokumentacijski center za kulturo knjige,
- nacionalni center za razvoj knjižničarskih standardov in norm ter
- predstavnica ZR Nemčije v mednarodnih bibliotekarskih združenjih.

Od oktobra 1990. leta dalje, le mesec po združitvi obeh Nemčij, je

Ministrstvo za notranje zadeve ZR Nemčije določilo, da novonastalo nacionalko poimenuje z enotnim nazivom "Die Deutsche Bibliothek". Zakon o Deutsche Bibliothek z dne 31.3.1969, ki so ga 23.9.1990 dopolnili, določa, da sta osrednja arhivska knjižnica in nacionalni bibliografsko-informacijski center ZR Nemčije Deutsche Bibliothek s sedežem v Frankfurtu na Maini in Deutsche Bücherei s sedežem v Leipzigu, naloge skupnega arhiva za muzikalije in nosilce zvočnih zapisov pa opravljata Deutsche Musikarchiv v Berlinu in Deutsche Bücherei v Leipzigu. Glavni členi zakona zato določajo, da mora Deutsche Bibliothek zbirati, bibliografsko obdelovati in arhivirati:

- vsa nemška dela in nosilce tonskih zapisov, izdanih in objavljenih od 1913. leta dalje, kasneje pa tudi vsa video in elektronska izdana dela,
- od 1913. leta dalje v tujini izdanih ali napisanih nemških del
- od 1913. leta dalje v tujini izdanih ali napisanih nemških del, prevedenih v druge tuje jezike,
- od 1913. leta dalje v tujini izdanih ali napisanih tujejezičnih del o Nemčiji, takoimenovano germanico in
- med 1933. in 1945. letom napisana ali objavljena tiskana dela nemških emigrantov.

Strogi nemški zakon o obveznem pošiljanju tiskov določa, da mora

vsak založnik, komisijski prodajalec, licenčni založnik, samozaložnik izdano monografsko publikacijo in producent v ZR Nemčiji izdane nosilce tonskih zapisov po izidu letih, poslati po dva izvoda Deutsche Bibliothek. Pristojnost prejemanja obveznih izvodov je določena na

osnovi regionalnega principa, in sicer je Deutsche Bücherei Leipzig zadolžena za vse nove zvezne pokrajine in Nordrhein-Westfalen ter germanico, ki izhaja v Avstriji, Švici in v drugih državah sveta, Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini pa za stare deželne pokrajine. Točna določila o odpošiljanju obveznih izvodov določa odlok o obveznem pošiljanju obveznih tiskov iz leta 1982, ki je ostal v veljavi tudi po združitvi Deutsche Bücherei Leipzig in Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini in sta ga skupaj dopolnili ter v decembru 1992 tudi prvič objavili.

Deutsche Bibliothek centralno katalogizira, vsebinsko obdeluje, določa lokacijske oznake in signature, ki so popolnoma usklajene. Enotni signaturni sistem, ki ga uporabljata obe knjižnici od 1993. leta dalje, zelo poenostavlja arhiviranje in obdelavo monografskih publikacij in omogoča sprotno obdelavo do 1.000 dnevno prejetih naslovov. V sodelovanju z drugimi knjižnicami je izdelala enotna pravila za stvarni katalog, ki so od leta 1986 dalje enotna in veljavno uporabna za celotno Nemčijo. V sodelovanju z Bayerische Staatsbibliothek München, Südwestdeutsche Bibliotheksverbund ter Hochschulbibliothekszentrum v Kölnu ustvarja enoten geslovník, ki pokriva vsa področja in je v pomoč tudi drugim knjižnicam, arhivom in dokumentacijskim centrom. Za redakcijo enotnega geslovníka je zadolžena Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini.

Za serijske publikacije, letna poročila in objave, zbornike in drugo, v nevezani obliki izdano gradivo zakon določa, da je založnik dolžan poslati po en izvod Deutsche Bücherei Leipzig in Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini, kjer jih nato samo katalogizirajo in klasificirajo, za muzikalije in nosilce ton-

skih zapisov pa določa, da jih mora založnik pošiljati v dveh izvodih Deutsche Musikarchiv Berlin, ki jih obdeluje, po obdelavi pa en izvod preda Deutsche Bücherei Leipzig, ki jih arhivira.

Proti koncu leta 1993 so z uvedbo PICA - ILTIS (Project for Integrated Catalogue Automation - Integriertes Literatur-, Tontraeger- und Musikalien- Informationssystem) v Deutsche Bücherei Leipzig in Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini prešli na online katalogiziranje monografskih publikacij, Deutsche Musikarchiv Berlin pa obdeluje muzikalije in nosilce tonskih zapisov s pomočjo lastnega integriranega sistema, ki je povezan z osrednjo bazo podatkov v Frankfurtu. Računalniško podprto pridobivanje in inventariziranje serijskih publikacij je predvideno šele od 1997. leta dalje.

Sistem ILTIS je tudi osnova za izdelavo nemške bibliografije, Deutsche Nationalbibliographie, ki izhaja v različnih serijah in v različnih oblikah, bodisi v tiskani, na magnetnih trakovih, na disketah, v obliki kataložnih lističev, na zgoščenkah, online pa kot podatkovna banka podatkov BIBLIODATA.

Obvezna je izdelava CIP-ov, ki so prve in najnovejše informacije o novih izdajah monografskih in serijskih publikacij, objavljenih štiri tedne pred izidom, in izhajajo tedensko v Reihe N, tedensko in v tiskani obliki pa izhajata tudi Reihe A (monografske in serijske publikacije založb) in Reihe B (polpublicirana gradiva).

Od 1. avgusta 1994. leta dalje je uporabnikom na razpolago lokalni online OPAC katalog Deutsche Bücherei Leipzig, ki vsebuje bibliografske podatke vseh del, objavljenih v Deutsche Nationalbibliographie od 1990. leta dalje, v njem pa so v testni fazi od marca 1995

dalje tudi podatki o izdanih delih za obdobje 1974-1989, popoln pa bo šele takrat, ko bodo v njem bibliografski podatki za vse publikacije, izdane od leta 1913-1973 in vsi podatki o gradivu, ki ni popisano v nacionalni bibliografiji.

Deutsche Bibliothek je javna prezenčna knjižnica v Leipzigu in v Frankfurtu ter specialna knjižnica za glasbo v Berlinu, hkrati pa služi tudi kot informacijski center in servis knjižnicam, knjigarnam, znanstvenim ustanovam in drugim uporabnikom. Vanjo se lahko včlani vsak uporabnik s predložitvijo osebne izkaznice, ki je dopolnil 18 let. Uporabnik lahko po eno- do dvourni predhodni oddaji naročilnice in z osebno izkaznico dvigne na točno določenem mestu naročeno publikacijo, če pa želi dobiti knjigo takoj, jo mora naročiti vnaprej. Izjemoma, in v omejenem številu, pa jo lahko naroči tudi pisno, po faksu ali po telefonu. V čitalnici Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini je bralcem na voljo 175 mest, v Leipzigu pa 450, ki so opremljena s čitalci za mikrofise in terminali, mikrofilme, nosilce tonskih zapisov in videokasete pa lahko uporabnik uporablja v posebnih prostorih.

V obeh glavnih čitalnicah so uporabnikom na voljo tudi bogate priročne informacijske zbirke.

Uporabnik si v Deutsche Bücherei Leipzig lahko izposodi vse nemške publikacije, ki so bile izdane od 1913. leta dalje, v Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini tiste, ki so izšle po 1945. letu in vse izgnanske dokumente za obdobje 1933-1945, muzikalije in nosilce tonskih zapisov pa v Deutsches Musikarchiv v Berlinu. Uporabniki Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini lahko sami kopirajo večino publikacij, zahtevnejša kopiranja posebej občutljivih in dragocenih del ter del

presnetih na druge materiale pa opravijo zanje delavci knjižnice. Medknjižnična izposoja omogoča uporabniku dostop samo do tistih dokumentov, ki jih Deutsche Bibliothek nima v svojih arhivih.

Po podatkih, ki jih navaja Deutsche Bibliothek v svojem poročilu o delu za leto 1994, hrani Deutsche Bücherei Leipzig v svojih skladiščih skoraj 8 milijonov enot, Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini pa z enotami Deutsche Musikarchiv Berlin 6 milijonov enot (brez posebnih zbirk!), ki so shranjene v več lociranih frankfurtskih skladiščih.

Letni prirast skoraj 400.000 enot gradiva in podatek, da je 60% vsega gradiva shranjenega v več različnih frankfurtskih skladiščih, premajhno število bralnih mest v čitalnici ter neprimerni delovni pogoji za delavce knjižnice, so vodstvo Deutsche Bibliothek Frankfurt na Maini prisilili, da so v aprilu leta 1992 pričeli graditi novo, veliko, sodobno, moderno in elektronsko opremljeno knjižnico, kjer naj bi za samo hrambo gradiva bilo dovolj prostora v naslednjih 50-tih letih. Novo knjižnico, ki jo gradijo na zemljišču, kjer je še dovolj rezervnega prostora za kasnejšo morebitno dograditev, naj bi zgradili do konca leta 1996.

Sicer pa se bom čez nekaj dni, ko bom ponovno obiskala frankfurtski knjižni sejem, o tem sama lahko prepričala.

Majda Špes

*****

MEDNARODNA SREČANJA

*****

KNJIŽNIČNI INFORMACIJSKI SISTEM V 21. STOLETJU

Med 18. in 23. marcem 1996 sem se udeležila posvetovanja 2000 plus - Knjižnični informacijski sistem v 21. stoletju, ki ga je na Univerzi vzhodne Anglije v mestu Norwich organiziral Britanski svet. Udeležili so se ga bibliotekarji in informatiki iz univerzitetnih in specialnih knjižnic Evrope, Afrike, Azije in Amerike, ki se ukvarjajo z managementom in razvojem računalniško podprtih sistemov.

Posvetovanje je vodil direktor Knjižnice Univerze Vzhodne Anglije dr. David Baker. Referate pa so pripravili vodja Centra za nove tehnologije v Centru za obdelavo dokumentov pri Britanski knjižnici (British Library Document Supply Center) Philip Barden, direktorica Knjižnice Univerze Reading Sheila Corral, vodja izobraževanja uporabnikov v Knjižnici Univerze Vzhodne Anglije Kitty Engels, direktor Knjižnice Univerze Bielefeld dr. Karl Neubauer, direktor Informacijskega in podatkovnega servisa Bath (BIDS - Bath Information and Data Services) Barry Semthurst, direktor Marketinga in informacijskega servisa pri Univerzitetni založbi Cambridge (Cambridge University Press) James Wright in vodja služb za uporabnike Knjižnice Univerze Vzhodne Anglije Jean Steward.

Dr. David Baker nam je uvodoma predstavil Univerzo Vzhodne Anglije v Norwichu in

njeno knjižnico. Univerza je bila ustanovljena leta 1964. Univerze v Veliki Britaniji so doživele največji razcvet v 20. stoletju, saj jih je bilo le sedem ustanovljenih v prejšnjih stoletjih. Univerza Oxford je bila ustanovljena v 12. stoletju, Cambridge v 13. stoletju. V naslednjih petih stoletjih ni bila ustanovljena nobena univerza v Angliji, šele leta 1832 je bila ustanovljena Univerza Durham in 1836 Univerza London. Prva univerza na Škotskem je bila ustanovljena leta 1411 v kraju St. Andrews, sledile pa so leta 1451 Univerza Glasgow, leta 1495 Univerza Aberdeen in leta 1583 Edinburgh. Na začetku 20. stoletja je nastopil prvi veliki val ustanavljanja novih univerz, šestdeseta leta pa so prinesla nov val in ustanovljenih je bilo kar šestnajst univerz, med njimi tudi Univerza Vzhodne Anglije.

Ta univerza ima obliko kampusa v bližini mesta Norwich. Načrtovali so jo za 4.800 študentov, leta 1996 pa je imela vpisanih že 10.000 študentov, kar je povzročilo veliko prostorsko stisko. študenti se lahko vpišejo na eno izmed sedemnajstih šol (school) v okviru univerze: biologija, kemija, ekologija, matematika, fizika, informacijski sistemi, razvojne vede, pravo, pedagogika, ekonomske in družbene vede, anglistika in amerikanistika, zgodovina, moderni jeziki in evropske študije, umetnostna zgodovina in muzeologija, glasba, socialno delo, zdravstvena nega in babištvo.

Med leti 1964 in 1968 so v univerzitetnem kampusu zgradili knjižnico, ki je edina osrednja knjižnica univerze in nima fakultetnih knjižnic. V njeni sestavi so le tri manjše dislocirane oddelčne knjižnice: Curriculum and Learning Resource Centre (EDU), Nursing Library in Robert Sainsbury Library. Za te tri knjižnice uporab-

ljajo izraz "satellite collections". Sicer pa uporabljajo za fakultetne, visokošolske inštitutske, oddelčne in druge manjše knjižnice, ki delujejo na britanskih univerzah ob veliki glavni univerzitetni knjižnici in z njo sestavljajo knjižnični informacijski sistem univerze naslednje izraze: faculty library, divisional library, departmental library, decentralised library, branch library in satellite library. Knjižnica Univerze Vzhodne Anglije ima 700.000 enot gradiva, 2.500 naslovov periodičnih publikacij, 1.000 sedežev v območju prostega pristopa in 100 v bralnih celicah, ki so namenjene raziskovalnemu delu podiplomskih študentov in profesorjev. Uporabnikom je na voljo 75 delovnih postaj z osebnimi računalniki in 50 terminalov. Knjižnica je odprta vseh sedem dni v tednu, kar pomeni skupaj 73 ur. Tak odpiralni čas je običajen za britanske univerze, ki imajo obliko kampusov. Uporaba knjižnice in izposoja gradiva je za študente in profesorje brezplačna, prav tako je brezplačna uporaba računalniških katalogov in baz CD-ROM, plačati morajo le stroške, ki nastanejo pri poizvedbah on-line. Knjižnico lahko obiskujejo tudi drugi uporabniki, ki pa morajo plačati letno članarino 60 GBP, učitelji različnih šol v mestu Norwich pa 30 GBP. Uporabniki si lahko izposodijo do 10 knjig za 14 dni. V knjižnici je sistemiziranih 60 delovnih mest s polnim delovnim časom, od katerih jih je 15 namenjenih delavcem s profesionalno bibliotekarsko izobrazbo. Na sistemizirana delovna mesta je razporejenih 80 delavcev, med katerimi nekateri delajo polovični delovni čas. Knjižnico sestavljata dve veliki organizacijski enoti. Prva je enota informacijskih virov (information resource division) druga pa enota služb (services division). Prvo enoto,

ki je razvojno usmerjena, vodi kar direktor knjižnice, drugo, ki je usmerjena v delovne knjižnice v obstoječem obsegu, pa njegova namestnica. V okviru enote informacijskih virov so strokovni referenti (subject specialists) ter informacijska služba z dobavo dokumentov in izobraževanjem uporabnikov. Bibliotekarji prve enote se ukvarjajo z uporabniki tako, da ugotavljajo njihove potrebe in jih posredujejo v obliki deziderat nabavni službi, jim pomagajo pri iskanju informacij iz klasičnih in sodobnih informacijskih virov, jim posredujejo informacije iz drugih knjižnic in centrov ter jih izobražujejo.

V drugi enoti pa delujejo nabavna in katalogizacijska služba ter izposoja gradiva. Službe te enote se ukvarjajo z gradivom od naročila preko obdelave do izposoje.

Knjižnica je redno financirana v okviru univerze in delež sredstev, ki so ji namenjena pomeni 4 % vseh sredstev univerze. Formula za razdelitev sredstev za nabavo gradiva odraža univerzitetne programe in njeni elementi so: število študentov, profesorjev in raziskovalcev, pedagoški programi, raziskovalni programi ter izposoja gradiva po posameznih vedah. Za posebne projekte, med katerimi so v zadnjih letih pogosti tisti, ki so povezani z uvajanjem računalniške tehnologije, pa prejema knjižnica dodatna sredstva.

V preteklem in letošnjem letu so v knjižnici posvetili veliko pozornost Follettovemu poročilu (Follett Report), ki daje smernice za razvoj britanskih univerzitetnih knjižnic v prihodnjih letih. Follettovo poročilo, ki je bilo izdelano na pobudo vlade, je spodbudilo veliko britanskih univerzitetnih knjižnic in njihovih matičnih univerz k razmišljanju o njihovem razvoju, o

potrebah njihovih uporabnikov, pomenu informacijske tehnologije in elektronskega publiciranja kot tudi o tradicionalnih oblikah gradiva. Na Univerzi Vzhodne Anglije so ugotovili, da je njihovi knjižnici uspelo ustvariti optimalno ravnovesje med različnimi pristopi pri hranjenju in uporabi informacij ter znanja. Na osnovi smernic Follettovega poročila so Knjižnico Univerze Vzhodne Anglije izbrali za vzorčno knjižnico, ki naj uvede nove oblike storitev za uporabnike. Oblikovali so delovno skupino v kateri so bili predstavniki univerze in knjižnice, ki je sprejela naslednje sklepe: knjižnica mora preiti od strategije zalog (holdings strategy) k strategiji dostopnosti (access strategy), še posebno pri gradivu za raziskovalno delo; še napreje naj ohranja vodilno vlogo med britanskimi univerzitetnimi knjižnicami pri informacijski tehnologiji; za prehodno obdobje pri spremembi organiziranosti knjižnice je potrebno zagotoviti dodatna projektna sredstva. Posebno pozornost je delovna skupina posvetila bodočim nalogam strokovnih referentov, ki naj ne bi imeli pregleda le nad informacijami in gradivom posamezne vede v lastni knjižnici, ampak bi naj uporabnikom predvsem pomagali pri iskanju informacij in posredovanju gradiva posamezne vede od drugod. Tudi pri nalogah strokovnih referentov je viden novi pristop imenovan "remote access".

V knjižnici deluje računalniški sistem Dynix in mreža baz CD-ROM. Z univerzitetnimi knjižnicami Stirling in Lancaster ter Informacijskim in podatkovnim servisom BIDS (Bath Information and Data Services) sodeluje pri projektu EDDIS (Electronic Document Delivery Integrated Solution). Cilj projekta EDDIS je integrirani sistem, ki omogoča končnemu uporabniku (end user) identifikacijo, ugotovitev

lokacije, naročanje in elektronsko dobavo dokumentov, ki jih potrebujejo v britanskem univerzitetnem izobraževanju ter raziskovanju in jih ni treba vrniti. Tak tip dokumentov so znanstveni članki. Sistem pa vsebuje tudi modul za naročanje dokumentov, ki jih mora uporabnik vrniti.

O projektih računalniško podprte medknjižnične izposoje v Nemčiji je poročal dr. Karl Neubauer. Predstavil je projekt SUBITO, ki je nastal na pobudo zveznih državnih organov in katerega cilji so kooperacija knjižnic in informacijskih centrov v obliki virtualne knjižnice, enotni elektronski informacijski sistem za iskanje in dobavo dokumentov, hitra dobava dokumentov ob sprejemljivih cenah ter končnemu uporabniku prijazen sistem. Podprojekti projekta SUBITO so SUBITO I, ki se ukvarja z dobavo člankov, SUBITO II, ki se ukvarja z dobavo elektronskih dokumentov in SUBITO III, ki se ukvarja z dobavo monografskih publikacij. Načrtujejo, da bodo kot prve izmed nemških knjižnic leta 1997 uvedle sistem SUBITO tele knjižnice: SB Berlin, SB München, StUB Frankfurt, StuLB Dreseden, StuUB Göttingen, TIB Hannover, UB Augsburg, UB Bielefeld, UB Halle, UB Karlsruhe, UB Konstanz, UB Regensburg, UB Saarbrücken, UB Tübingen, UB Landbau, ZB MED Köln in ZB Wirtschaft Kiel. Dr. Neubauer pa nas je seznanil tudi s projektoma JADE in JASON, pri katerih sodeluje manjše število knjižnic. Projekt JASON predvideva ugotavljanje lokacije serijskih publikacij, projekt JADE pa iskanje in naročanje člankov.

James Wright nas je seznanil z vizijo založbe Cambridge University Press in s problemi, s katerimi se srečujejo založniki pri prehodu na elektronsko publiciranje. Nova teh-

nologija je povzročila velike spremembe v verigi, v kateri sodelujejo avtorji, založniki, informacijski servisi, knjižnice in končni uporabniki. Nova vloga založnikov je ta, da delom, ki so jih ustvarili avtorji dodajo vrednost tako, da jih uporabnikom ponudijo v taki obliki, ki je zanje najprijaznejša in najhitreje dostopna. Pri založbi Cambridge University Press so se odločili, da bodo znanstvene revije pretežno izdajali v elektronski obliki, saj so pri tej vrsti revij zahteve tako avtorjev na eni kot tudi uporabnikov na drugi strani verige po svežini informacij največje. Pri tem pa se ta založba podobno kot tudi založbe v drugih državah, ki se ukvarjajo z elektronskimi publikacijami, srečuje z nerešenimi vprašanji oblike plačevanja subskripcij in vprašanjem copyright.

Kitty Engels je predstavila model izobraževanja uporabnikov v Knjižnici Univerze Vzhodne Anglije. Izobraževanje poteka v obliki štirih faz: načrtovanje, oblikovanje, posredovanje in vrednotenje. Pri načrtovanju so si postavili tale vprašanja: kdo so uporabniki knjižnice, kaj jih nameravajo naučiti, kako jim bodo znanje posredovali ter koliko časa in finančnih sredstev bodo za to namenili. Pri oblikovanju izobraževanja so izbrali naslednja področja: uvajanje v uporabo knjižnice in njenih služb, prostorska orientacija v knjižnici, načini iskanja informacij, uporaba tradicionalnih informacijskih virov ter uporaba baz podatkov za posamezne vede. Pri posredovanju izobraževanja so se odločili za naslednje oblike: tiskani dokumenti (vodniki, zloženke, posterji, navodila za uporabo, priročniki, pismena navodila za vodstva po knjižnici "self-guided tours", ustmeno posredovanje (predavanja, seminarji, okrogle mize, demonstracije), raču-

nalniški izobraževalni programi (programi za učenje iskanja v bazah podatkov, programi za učenje uporabe računalniških mrež), avdio in video oblike (filmi, diapozitivi, zvočne kasete). Pri izvajanju izobraževanja sodelujejo bibliotekarji, univerzitetni profesorji in raziskovalci ter zunanji sodelavci. Pri vrednotenju izobraževanja uporabljajo te oblike: intervju, anketa, rangiranje storitev in ugotavljanje stopnje zadovoljnosti uporabnikov. Kitty Engels je prikazala več variant uvajanja uporabnikov, pri čemer so konstante število študentov 1. letnikov (1.800), število bibliotekarjev, ki sodelujejo pri izobraževanju (9), število dni (3) ter skupno število ur za uvajanje (18).

Sheila Corral je spregovorila o managementu knjižničnih storitev v mrežnem okolju. Po njenem mnenju se mora način planiranja in managementa knjižničnih storitev korenito spremeniti, če bi najprej preživele in se v prihodnje razvijale. Knjižnice se morajo prilagoditi tehnološkim, ekonomskim, političnim in demografskim spremembam v okolju. Ključne značilnosti knjižničnih storitev v prihodnjem desetletju bodo: distribuirani pristop do informacijskih servisov, samopostrežni dostop do skoraj vseh informacijskih virov, ki pa bo zahteval večji obseg izobraževanja uporabnikov; integracija eksternih publiciranih in internih podatkov. Vrste informacijskih proizvodov, ki jih uporabnikom ponujajo knjižnice v mrežnem okolju se kvalitativno in kvantitativno razlikujejo od tistih, ki so jih ponujale nekoč. Tehnološki razvoj, ki obsega tudi Internet, ponuja knjižnicam veliko možnosti, med katerimi lahko izbirajo in jih združujejo, da bi zadovoljile potrebe svojih uporabnikov. Pri tem britanske knjižnice uporabljajo izraz "pick and mix" (izberi in premešaj). Ok-

olje pogosto zahteva od knjižnic, da z manj sredstvi ustvarijo več. Ob ohranitvi tradicionalnih storitev morajo uvajati nove in to često z manjšimi finančnimi sredstvi. Tehnološke in ekonomske spremembe pospešujejo razvoj knjižnic v virtualne knjižnice, ki namesto lokalnih tradicionalnih fondov nudijo uporabnikom dostop do potrebnih informacij preko računalniških mrež. Model virtualne knjižnice omogoča zadovoljitev potreb uporabnikov s skromnejšimi finančnimi sredstvi in manjšim številom kadrov. Kljub prednostim, ki jih prinaša ta model, pa ga v prehodnem obdobju spremlja tudi nekaj problemov. Prvi problem je ta, da takoimenovani uporabnikom prijazni informacijski sistemi niso vedno preprosti za neizkušene uporabnike in zato je potrebno veliko izobraževanja in pomoči pri iskanju. Drugi problem je ta, da založniki še nimajo izdelane strategije cen za elektronske publikacije. Tretji problem je ta, da je na področju ureditve avtorskih pravic pri elektronskih publikacijah še veliko nedorečenega. V prihodnje bodo morali managerji v knjižnicah posvetiti veliko pozornost trem področjem: razvoju kadrov, ugotavljanju potreb uporabnikov in njihovemu zadovoljevanju ter finančnemu managementu. Na področju razvoja kadrov je potrebno skrbeti za permanentno izobraževanje na več področjih, saj bodo poleg bibliotekarskih potrebna tudi informacijska, managerska in druga znanja. Med organizacijskimi strukturami pa bodo bolj kakor tradicionalne hierarhične priporočljive matrične z različnimi oblikami projektne in skupinskega dela. Nujno bo učinkovito delovno partnerstvo med knjižničarji in informatiki. Za kadre, ki se ukvarjajo z iskanjem informacij za uporabnike pa uporabljajo v britanskih knji-

žnicah izraze access engineers, knowledge navigators in information mentors. Pri delu z uporabniki je potrebno povečati skrb za njihovo izobraževanje in prenos njihovih predlogov v delo knjižnice. Finančni management mora odražati poslovanje knjižnice in dajati pregled med prihodki in odhodki. Pri selekciji elektronskih virov je potrebno upoštevati analizo stroškov in učinkov (cost-benefit).

Zadnji dan posvetovanja nam je predstavnik uprave mesta Norwich prikazal, kakšna naj bo splošna knjižnica v prihodnjem tisočletju in nam predstavil projekt z imenom Technopolis. Povedal je, da je pred nekaj leti zaradi okvare na električni napeljavi zgorela Splošna knjižnica mesta Norwich. Odločili so se, da bodo na mesto knjižnice zgradili center imenovan Technopolis. V enem delu centra bodo uredili tradicionalno knjižnico tako, da bodo delno obnovili v požaru uničeni fond, preostale površine bodo urejene kot informacijske delovne postaje za prebivalce Norwicha, tako da bodo lahko vsi od najmlajših do upokojencev uporabljali elektronske informacijske vire in računalniške mreže, med njimi tudi Internet. Center Technopolis bi naj odprli v začetku leta 2000 in tako svečano proslavili prehod v novo tisočletje.

Ob koncu posvetovanja smo bili udeleženci enotnega mnenja, da so ob naglem tehnološkem napredku pri prehodu knjižnic v informacijsko družbo 21. stoletja najpomembnejše osebne kvalitete, znanje in sposobnosti knjižničarjev in kadrov.

Irena Sapač

DOMOZNANSKO GRADIVO NA GRADIŠČANSKEM, V POMURJU IN ŽELEZNI ŽUPANIJI

Županijska knjižnica Dániel Berzsenyi iz Sombotela¹ je konec maja letos (točno 31. maja) pripravila - skupaj s Pokrajinsko in študijsko knjižnico Murska Sobota in Burgenländische Landesbibliothek iz Železnega (Eisenstadt v Avstriji) - enodnevni simpozij na temo o domoznanskem gradivu pod zgoraj zapisanim naslovom.² Spremljala ga je razstava Domoznanska književnost v treh prostorih.

Udeležence simpozija in otvoritve razstave je najprej pozdravil Bertalan Harangozó, podpredsednik Skupščine Železne županije, nato pa še György Horváth, predsednik Odbora za prosveto, mladino in šport pri Skupščini Železne županije, ki je nekoliko širše orisal problematiko na področju knjižničarstva na Madžarskem in posebej še v svoji županiji.

V osrednjem delu prireditve so svoje referate o domoznanskih zbirkah in domoznanskem gradivu predstavili trije bibliotekarji domoznanci: iz gradiščanske deželne knjižnice v Železnem dr. Jakob Perschy v referatu "Bogatenje, raziskovanje in uporaba domoznanskega

gradiva v treh javnih zbirkah", iz murskosoboške knjižnice Andrej Pavlič v referatu z naslovom "Domoznanska dejavnost Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti" in Márta Toldi Pallosiné - ravnateljica sombotelske knjižnice - v prispevku "Domoznansko gradivo v županijski knjižnici Dániel Berzsenyi". Po teh referatih se je med udeleženci, ki jih je bilo okrog sedemdeset (žal iz Slovenije le osem, in to skupaj z novinarji, knjižničarjev nas je bilo pet - trije iz soboške ter eden iz ptujske in lendavske knjižnice, čeprav so bile na simpozij vabljene vse knjižnice iz severovzhodne Slovenije), razvila živahna razprava, v kateri sva tvorno sodelovala tudi podpisani in domoznanec iz ptujske knjižnice, Jakob Emeršič.

Na otvoritvi razstave pa so ekspanate svojih knjižnic predstavili: Norbert Frank, ravnatelj deželne knjižnice v Železnem, Éva Nagy, namestnica ravnateljice somboteljke županijske knjižnice, in ravnatelj murskosoboške knjižnice, Jože Vugrinec. Slednji je povdaril, da njegova knjižnica razstavlja največ primerke prekmurskih tiskov, ki datirajo v 18. in 19. stoletje, med njimi nekaj takih, ki so v razvidu samo v tej ustanovi, nekaj starejših rokopisov, nekaj primerkov porabskega, prekmurskega slovenskega in madžarskega periodičnega tiska iz tega stoletja, nekaj kartografskega gradiva, tri CD-ROMe in eno videokaseto. Razen same predstavitve gradiva pa je opozoril tudi na nekaj problemov, ki spremljajo delo v domoznanski zbirki in z njo, npr. na težave pri zbiranju gradiva (vabila, plakati, šolska glasila, glasila podjetij, na novo oblikovanih občin, ustanov ipd.), na to, kako si prostor zbiranja porazdeli (npr. ali naj se v murskosoboško območno knjižnico steka gradivo z obeh bre-

---

¹ Szombathely - po slovensko oziroma prekmursko Sombotel - je središče Železne župabije na Madžarskem, v katero spada tudi Porabje, kjer živijo Slovenci. Mesto šteje okrog 85.000 prebivalcev in je pomembno madžarsko kulturno središče.

² Simpozij je uradno štel za eno od prireditev dežel Alpe-Jadran na knjižničarskem področju v letošnjem letu.

gov reke Mure ali samo iz Prekmurja, naj zbira tudi gradivo, ki nastaja v Porabju na Madžarskem, ali ne, kako z ustvarjalnimi produkti prekmurskih Madžarov, ipd.), kako zbrano gradivo čimbolj zaščititi pred propadanjem, kako starejše - zelo redke - primerke, ki so še last posameznikov, dobiti v knjižnico, kako vrednost takih raritet prav finančno ovrednotiti in iz česa plačati, opozoril, kako potrebna bi bila namestitev še enega bibliotekarja domoznanca v tej največji pomurski knjižnični ustanovi, posebej še, če spoznamo, da si tudi ustvarjalni dosežki porabskih Slovencev in prekmurskih Madžarov zaslužijo, da se jih zbira in ohranja in da sodijo v domoznansko zbirko murskosoboške knjižnice, s čimer je sam odgovoril na prej postavljeno vprašanje, idr.

Mednarodni simpozij o domoznanskih zbirkah in razstava izbora gradiva iz le-teh v središču Železne županije sta nedvomno pripomogla k še boljšemu strokovnemu sodelovanju knjižnic treh geografskih prostorov, treh dežel. Želja vseh udeležencev pa je bila, da bi sprožila tudi večje zanimanje za to vrsto gradiva, posledica česar bi verjetno bila večja gmotna podpora zanj. Posebej starejše (najstarejše) gradivo je potrebno obnove, a tudi več denarja za nakup take vrste knjig bi potrebovale vse tri (na simpoziju in razstavi) sodelujoče knjižnice.

Jože Vugrinec

4. KONFERENCA "MEDNARODNEGA DRUŠTVA ZA ORGANIZACIJO ZNANJA"

Od 5. do 19. julija je bila v glavnem mestu ZDA Washingtonu, D.C., že 4. mednarodna konferenca Mednarodnega društva za organizacijo znanja - ISKO (The International Society for Knowledge Organization). Društvo je dejansko še mlado, ustanovljeno je bilo leta 1989, vendar se je že lepo uveljavilo z organizacijo večih svetovnih, kontinentalnih in regionalnih konferenc, izdajo ustreznih zbornikov referatov ter z izobraževalnimi programi in akcijami delovnih interesnih skupin. Glavna pobudnica za ustanovitev je bila vsekakor tudi dosedanja večletna predsednica društva, gospa Ingetraut Dahlberg iz Frankfurta, specialistka za teorijo klasifikacijskih sistemov. Prvo mednarodno, tj. svetovno, konferenco je ISKO pripravil leta 1990 v Darmstadt, Nemčija, drugo leta 1992 v Madrasu, Indija, in tretjo leta 1994 v Kopenhagnu, Danska.

Tematski naslov letošnje mednarodne konference ISKO je bil "Organizacija znanja in čas sprememb" (v angleškem originalu: Knowledge organization and change!), na kar se je tudi vezalo jedro trodnevnega konferenčnega programa referatov. Že dan pred tem je izvedbeni organizator, tj. Kongresna knjižnica v Washingtonu, poskrbel za celodnevno seznanjanje z sistemi vsebinske obdelave publikacij, ki jih uporablja in vzdržuje ta knjižnica, zvečer se je pa ta uvodna prireditev zaključila s svečanim sprejemom v počastitev 120-letnice prve objave Deweyeve deci-

malne klasifikacije. Zadnji, peti dan celotnega srečanja je Kongresna knjižnica organizirala še ogled Nacionalne knjižnice za poljedelstvo NAL in Nacionalne medicinske knjižnice NLM, tj. obeh knjižnic, ki skupno z njo opravljajo celovito funkcijo ameriške nacionalne knjižnice.

V treh dnevih same konference je 57 (so)avtorjev predstavilo 47 referatov; med avtorji so bile poleg že omenjene I. Dahlberg še nekatere druge znane osebnosti s področja organizacije znanja: Pauline A. Cochrane in Karen M. Drabenstott iz ZDA kot specialistki za uporabo klasifikacij in indeksirnih jezikov v online sistemih iskanja podatkov ter Dagobert Soergel (tudi iz ZDA) kot specialist za tezavre. Pokrita je bila problematika vseh treh osnovnih sklopov, ki so pomembni za organizacijo znanja: bibliografskih in knjižničnih klasifikacij, sistemov zgoščene verbalne predstavitve vsebine publikacij oz. najširše dokumentov in področje terminologij.

V okviru teh sklopov je razporedila strokovna redakcija konference referate v naslednjih 12 tematskih področjih (našteta so, kot je potekal program konference):

- klasifikacija Kongresne knjižnice v Washingtonu
- organizacija znanja v stičiščih različnih kultur in jezikovnih sredin
- vloga (bibliografskih) povezav za organizacijo znanja
- organizacija znanja v online okoljih
- uvajanje in vodenje sprememb v sistemih organizacije znanja
- tezavri in makrotezavri
- organizacija znanja in slikovni dokumenti
- organizacija znanja na področju ekonomije in podjetništva

- organizacija znanja s prednostnega vidika uporabnika
- interdisciplinarni pristopi v organizaciji znanja
- prepletanje epistemologije in organizacije znanja
- procesiranje naravnega jezika
- Deweyeva decimalna klasifikacija.

Iz tega pregleda je razvidno, da se je konferenca začela in končala z obravnavanjem problematike dveh obsežnih univerzalnih klasifikacij, kar je bilo vsekakor na eni strani posebno priznanje spominjanju nastanka Deweyeve decimalne klasifikacije DDC pred 120 leti, na drugi pa koncesija lokalnemu organizatorju, tj. Kongresni knjižnici, ki objavlja svojo klasifikacijo LCC (Library of Congress Classification) po glavnih razredih že vrsto let v knjižni obliki, kar spodbuja njeno uporabo (predvsem kot sistem stvarne postavitve knjižničnega gradiva, za kar jo je Kongresna knjižnica dejansko tudi oblikovala!) tudi v mnogih drugih knjižnicah v ZDA. LCC so v zandnjih treh letih iz knjižne oblike (40 zvezkov tablic na skupno okroglo 16.000 strane!) konvertirali v digitalno obliko, s tem da so notacije spremenili v zapise po USMARC formatu. Tudi DDC (21. izdajo) so v Kongresni knjižnici že preoblikovali v podatkovno zbirko in za njeno učinkovitejšo uporabo na CD-ROMu (predvsem s strani obdelovalcev publikacij, tj. klasifikatorjev) programirali tudi ustrezni iskalno-urejevalni vmesnik, ki so ga imenovali "Dewey za okna" (Dewey for Windows).

Vsebinsko in tehnološko prenovo doživlja seveda tudi univerzalna klasifikacija, ki jo poznamo in uporabljamo pri nas, tj. UDK. V ustreznem prispevku je referentka Ia McIlwaine, glavna urednica stan-

dardne svetovne izdaje UDK, opozorila na novosti, predvsem na popolno predelavo določenih razredov oz. skupin po fasetah z naslovnitvijo na Blissovo bibliografsko klasifikacijo (BBC). Standardne tablice so ta hip dejansko na voljo samo kot podatkovna zbirka, kot t.i. "UDK normativna referenčna datoteka" (v angleškem jeziku in za zdaj še brez registra), in sicer v mestoma razširjenem obsegu dosejaj poznane klasične, tj. v knjižni obliki objavljene srednje izdaje.

Rdeča nit, ki je povezovala vse tematske sklope tako pri teoretskih razmišljanjih, poročilih o eksperimentih in prikazih iz prakse, pa je bila, kako prilagoditi doslej običajne metode in možnosti organizacije znanja učinkovitemu listanju po podatkovnih zbirkah oz. uporabi raznovrstnih orodij, predvsem WWW, na Internetu. Z vključitvijo ustreznih razmišljanj oz. sugestij v skoraj vse predstavitve referatov se je tudi smiselno uresničil moto konference, tj. organizacija znanja v luči sprememb.

Implikacije fenomena Interneta na organizacijo znanja je predstavil že v uvodnem referatu Roland Hjerppe iz Švedske, priznani preučevalec in snovalec ekspertnih sistemov. Dejstvo, da je narava dokumentov in bibliografskih zbirk na Internetu izredno dinamična, žal tudi precej difuzna, pri čemer deluje sam Internet kot stalno spreminjajoč se, amorfni katalizator za doseg dostopnosti teh virov, mu je izhodišče za vrsto spoznanj in vprašanj. Samospraševanje o smiselnosti vnašanja več ali manj radikalnih sprememb (pogojeno z nakazano naravo Interneta) v doslej veljavno načelo čim večje trajnosti doslej preverjenih načinov oganizacije znanja ga najprej vodi do sklepa, da postajajo le-ti čedalje bolj zadeva prav vseh uporabnikov Interneta in

ne zgolj oblikovalcev instrumentov za prikazovanje znanja (klasifikacij, kontroliranih slovarjev, predmetnih katalogov) in izvajalcev (indekserjev, klasifikatorjev) metod za organizacijo znanja. Naslednje spoznanje je, da je treba sisteme organizacije znanja redefinirati z vrsto delnih preorientacij njihovih ciljev.

Na retorično, malce simbolno vprašanje, kako se odzvati izzivom, ki jih prinašajo spremembe: prepustiti se toku, stati ob strani, opazovati valove, odgovarja Hjerppe, da je treba storiti predvsem prvo in zadnje, oboje hkrati: prepustiti se toku, tj. (sproti) sprejeti spremembe, prilagoditi se jim (ker to najbolj neposredno koristi uporabnikom sistemov organizacije znanja) in: opazovati valove, tj. s premišljenim spoznavanjem in razumevanjem sprememb izoblikovati rešitve, ki zagotavljajo dolgoročno obvladanje organizacije znanja.

V tem kratkem poročilu je nemogoče, da bi tudi sumarno predstavil vsebino posameznih referatov. Izjemoma bi vseeno opozoril na prispevek I. Dahlbergove, v katerem predlaga model "uporabniško prijaznega" brskanja po številnih knjižničnih katalogih, ki so online na voljo na Internetu, z opiranjem na sisteme, ki jih ustrezne knjižnice uporabljajo za klasificiranje svojega knjižničnega gradiva. Različnost knjižničnih oz. bibliografskih klasifikacij naj bi preseгли s samodejnim "preklapljanjem" med njimi s pomočjo široke klasifikacije, ki jo avtorica imenuje "klasifikacija za kodiranje informacij" oz. s kratico ICC (Information Coding Classification).

Konceptualno osnovo za ICC je avtorica povzela po ideji "sistema širokega urejenja", ki je bil že leta 1971 predviden v okviru Unescovega programa UNISIST, ustrezno (medtem že skoraj pozabljeno!) kla-

sifikacijsko shemo pa je leta 1979 z objavo tablic BSO (Broad System of Ordering) realizirala Mednarodna federacija za informacijo in dokumentacijo F.I.D. V referatu opisani ICC pa naj bi deloval kot "sistem širokega preklapljanja" med knjižničnimi klasifikacijami. Njegovo strukturo opira Dahlbergova na lastno razvite teoretske osnove za klasifikacijo, oblikovano s fasetno strukturo t.i. "sistemizatorja" (angl. sistemifier). Na koncu referata predstavi avtorica tudi uporabnost ICC-ja za "preklapljanje" v Internet okolju.

Referat I. Dahlbergove je bil predstavljen v tematski skupini "tezavri in makrotezavri", iz katere bi opisal še prispevek D. Soergla, ki v svojem referatu predlaga oblikovanje "odprtega, multifunkcionalnega in večjezičnega sistema integriranega dostopa do znanja o pojmi in terminologiji", imenovanega SemWeb. Sistem bi črpal pojme iz obstoječih "baz znanja" na Internetu, in sicer iz podatkovnih zbirk, ki pokrivajo klasifikacije in sisteme urejanja, terminološke banke podatkov in jezikovne slovarje, ki služijo vsak zase točno definiranemu namenu, se pa znatno prekrivajo po vsebini. Z oblikovanjem skupnega vmesnika naj bi se omogočil dostop do vseh pojmov v ustreznih podatkovnih zbirkah na Internetu. Z "virtualno integracijo" podatkov o pojmi oz. terminologiji bi se tako postopoma oblikovala distribuirana baza znanja z zapisi (vzporejenih) pojmov, ki so uporabniku predstavljeni v enotnem formatu.

Pa bodi dovolj za pokušnjo! Z vsebino drugih referatov se lahko seznanite v zborniku, ki je na voljo v specializirani zbirki bibliotekarske literature Enote za razvoj knjižničarstva v NUK.

Jože Kokole

25. KONGRES IBBY Groningen, Nizozemska, 12.-16. avgust 1996

25. kongres IBBY - Mednarodne zveze za mladinsko književnost je bil v Groningenu na Nizozemskem. Tema kongresa pa je bila "pripovedovanje zgodb". Prvo pravljico so nam povedali že na otvoritveni slovesnosti v cerkvi sv. Martina.

Obisk Slovencev na kongresu je bil zelo opazen: Tanja Pogačar, predsednica slovenske sekcije IBBY je na generalni skupščini predstavila poslanico ob 2. aprilu - mednarodnem dnevu knjig za otroke. Poslanico je napisal pesnik Boris A. Novak, plakat pa je ilustriral akademski slikar Matjaž Schmidt. Na predstavitvi je bil tudi Matjaž Schmidt, avtor plakata. Dr. Metka Kordigel pa je imela referat z naslovom "Otroci potrebujejo kič - otroci potrebujejo pravljice."

V dopoldanskem delu kongresa so bili nosilni referati in diskusije: prenos slikanc v animirani film; prenos otroške literature na elektronske medije (CD romi, Internet ipd.); ob 22 ilustracijah Maxa Velthuisa so trije pravljčarji iz različnih dežel (Jamaike, Zimbabveja, Kitajske) pripovedovali vsak svojo zgodbo, nato pa je Max Velthuis povedal svojo verzijo; sledil je razgovor o tem, kako otroci v različnih kulturnih okoljih in v različnih obdobjih "berejo" ilustracije. Margaret Mahy, pisateljica z Nove Zelandije, je predstavila svoje delo in svoje bralce, Aidan Chambers iz Velike Britanije, strokovnjak za mladinsko književnost in tudi sam pisatelj, pa je razmišljal o tem, kako navdušiti mlade, da bodo brali. Njegove misli so bile potem osnova za pogovor na okrogli mizi o tem, kaj vse je potrebno

(v različnih okoljih) za uspešno promocijo branja. Anne Pellowski, Poljakinja iz ZDA, je imela referat o pripovedovanju zgodb in zgodbah v literaturi, Toshio Ozawa, Japonec, pa o tem, katere adaptacije iz pravljic so dobre zgodbe za pripovedovanje. Okrogla miza je bila namenjena vprašanju, kako pripovedovanje zgodb ohranja in krepi kulturno identiteto.

Popoldne pa je bilo na kongresu zelo živahno in se je bilo težko odločiti, kaj izbrati v bogati ponudbi. Delo se je nadaljevalo v posameznih skupinah: avtorji, ilustratorji, prevajalci in založniki otroške literature, knjižničarji in drugi strokovnjaki s področja otroške literature. Iz te ponudbe sem se udeležila razgovora knjižničarjev o tem, ali v knjižnico sodi pripovedovanje pravljic ali branje naglas. Vsekakor oboje sodi v mladinsko knjižnico in oboje motivira otroke za branje in stimulira njihovo estetsko doživljanje: vendar je pripovedovanje pravljic (praviloma brez zveze s knjigo) svojska umetnost, ki so je večji le (profesionalni) pravljicarji in le-te občasno vabimo na gostovanje v knjižnico. Medtem pa, ko je branje literature (in pripovedovanje ob knjigi, slikanici) sestavni del knjižne vzgoje in jo mladinski knjižničarji izvajajo, ker je ena najbolj osnovnih in učinkovitih možnosti, da otroke motiviramo za branje knjig. Je pa zanimivo, da izobraževanje za to delo praviloma nikjer ni uvrščeno v redni študij bibliotekstva!

Večino popoldnevov sem preživela ob poslušanju pravljic, ki so jih v posebni pravljični sobi podajali pripovedovalci iz različnih koncev sveta, iz različnih kulturnih okolij in tradicij: Gane, Indije, Surinamija, Izraela, Turčije, Francije... Že zaradi teh pravljičnih doživetij se je bilo vredno udeležiti kongresa.

V kongresni stavbi so bili tudi razstavni panoji in informativne stojnice z različnim informativnim in propagandnim gradivom o pravljicarstvu, bibliopedagoških oblikah, možnostih za motiviranje branja itd., spet z različnih koncev sveta in z ljudmi, ki to počnejo. Možno je bilo navezati stike, izmenjati izkušnje ... poklepetati.

Osrednja svečanost na kongresu je bila podelitev letošnjih Andersenovih nagrad izraelskemu pisatelju Uri Orlevu in nemškemu ilustratorju Klausu Ensikatu.

Udeleženci kongresa smo na povabilo Frizijske sekcije IBBY obiskali Frizijo, deželo na severu Nizozemske, kjer živi 6.000 Frizijcev in govorijo svoj jezik frizijščino. V Groningenu pa so nas povabili v mestni muzej, ki ima svojsko arhitekturo, delo petih različnih arhitektov. V njem so med drugim originali ilustratorja Dicka Bruna - no, pripravili so nam tudi zelo prijetno srečanje z umetnikom.

Kongres je bil z vsem svojim dogajanjem tako zanimiv in prisrčen, da smo si komaj vzeli čas za ogled Groningena. Majhno ljubko mesto je to, v dveh urah prehodiš in si ogledaš ves center, obiskali smo tudi javno knjižnico z mladinskim oddelkom.

Navdušila me je Nizozemska in njeni ljudje: polderji, kanali, mlini na veter, pašniki, rože, kolesarji... zdrav in sproščen način življenja. Ljubke enostanovanjske hiše, okna brez zaves, zvečer pa prižgane luči na okenski polici velike dnevne sobe...

Organizatorji kongresa upajo, da nam je kongres pustil tako močne vtise, da bomo o njem še dolgo pripovedovali pravljice. Po eni strani to, po drugi strani pa se vračam na delo v mladinsko knjižnico potrjena v prepričanju, da otroke lahko pridobim za branje samo, če

sama navdušeno berem in jim potem prav tako zavzeto in njihovi starosti primerno pripovedujem o literaturi, jim berem, se pogovarjam z njimi in jim prisluhnem, kaj mi otroci navdušeno svetujejo, da berem.

Tilka Jamnik

DELAVNICA CERL (24.-28. september 1996, Stockholm)

Konzorcij evropskih raziskovalnih knjižnic (CERL) je bil ustanovljen leta 1992 in Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani je njegov član. Namen in cilji konzorcija so:

- izgradnja evropske podatkovne zbirke o starih tiskih (1450-1830), ki je namenjena bibliotekarjem in raziskovalcem
- spodbujanje in pomoč pri retrospektivni konverziji katalogov evropskih raziskovalnih knjižnic
- uporaba sprejetih mednarodnih standardov (UNIMARC, ISBD(A))
- izmenjava bibliografskih zapisov
- spodbujanje sodelovanja med knjižnicami

CERL ima trenutno 28 polnih in 10 pridruženih članic, ki sodelujejo pri izgradnji zbirke HPB (Hand Press Book). Na razpisu leta 1994 je bil za gostitelja zbirke izbran RLG (Research Libraries Group) iz ZDA.

Konzorcij je (s podporo Zavoda za odprto družbo) organiziral v Stockholmu od 24.-28.9.1996 delavnico o projektu HPB. Gostitelj je bila švedska Kraljeva knjižnica. Delavnice so se udeležili bibliotekarji iz srednje in vzhodne Ev-

rope. Iz NUK sta se delavnice udeležili Zlata Dimec in Maja Žumer.

Na delavnici so nam predstavili koncept zbirke ter načrte za njen nadaljnji razvoj. Predstavniki RLG so prikazali uporabo te zbirke in tudi drugih, ki jih članom konzorcija v uporabo nudi RLG. Seznanili smo se nekaterimi problemi obdelave starih tiskov in uporabo standarda UNIMARC. Ker gre za mednarodno zbirko, je pomembna tudi uporaba različnih jezikov in pisav.

Zbirka trenutno vsebuje 500.000 zapisov, ki jih je prispevala Bavarska deželna knjižnica, v kratkem pa bodo dodali še zapise švedske Kraljeve knjižnice in Narodne in univerzitetne knjižnice iz Zagreba. Tudi iz NUK smo že predali prve testne zapise. Za NUK je sodelovanje v projektu zelo zanimivo, saj pripravljamo retrospektivo konverzijo starega kataloga (1774-1947).

Zadnji dan je bil posvečen razpravi o projektu. Izoblikovali smo nekaj priporočil za nadaljnji razvoj, med njimi predvsem:

- izgradnjo normativnih datotek
- oblikovanje priporočil za nivo bibliografske obdelave

Tudi gostitelji iz Kraljeve knjižnice so veliko prispevali k uspehu delavnice, saj so poskrbeli za dobro delovno vzdušje in prijetno okolje in to kljub temu, da knjižnico prenavljajo. Pod zemljo so zgradili velika knjižna skladišča, ki jih bodo končali v prihodnjem letu.

Delavnica je bila zelo zanimiva, ker je omogočala sodelovanje bibliotekarjev iz različnih držav in strokovnih področij, od specialistov za obdelavo starih knjig do strokovnjakov za avtomatizacijo. Ponovno se je pokazalo, da je tudi v deželah srednje in vzhodne Evrope veliko strokovnjakov, ki lahko enak-

ovredno strokovno sodelujejo v evropskih projektih.

Maja Žumer

*****

NOVE PUBLIKACIJE

*****

SLOVENSKI BIBLIOTEKARSKI TERMINOLOŠKI SLOVAR

V prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice je bila 26. septembra 1996 tiskovna konferenca ob izidu poskusnega snopiča Bibliotekarskega terminološkega slovarja. Delo so predstavili poleg ravnatelja mag. Lenarta Šetinca tudi člani redakcijske skupine dr. Branko Berčič, Zvonka Leder in Ivan Kanič, zanimiva pa je bila tudi informacija o knjižničarstvu in njegovem uveljavljanju v slovenskem prostoru. Knjižničarstvo na slovenskem sega že nekaj stoletij nazaj v preteklost, kar potrjuje njeno častitljivost, s tem pa tudi potrebo po obdelavi njenega strokovnega izrazja v slovarju.

Zaradi spoznanja, da bibliotekarska terminologija v slovenščini še nima nobenega enojezičnega razlagalnega, niti večjezičnega prevajalnega slovarja, je priprava in objava obeh postala nujna. V ožjem krogu strokovnjakov se je tako pred leti porodila misel o projektu, ki bi zapolnil to vrzel v bibliotekarski stroki. Ideja je postala resničnost. Začela se je priprava večletnega projekta za sestavo terminološkega slovarja, katerega trajanje in

časovno načrtovanje ni bilo mogoče zaradi neobstajanja osnov za delo, slovarjev, na katere bi se lahko skupina oprla, spoznanja, da je bibliotekarstvo razvejeno področje, zato bo inventarizacija izrazja zahtevno delo, in dejstva, da krog sodelavcev, ki ga zaradi usklajevanja in redakcije ter načina dela - saj poteka vse delo, z izjemo usklajevalnih sestankov, izključno v prostem času sodelujočih strokovnjakov - ni mogoče širiti.

Cilji projekta bibliotekarske terminologije in s tem tudi terminološke komisije so predvsem:

1. Kodificiranje slovenske bibliotekarske terminologije, ki temelji na
  - evidentiranju strokovnih izrazov ali terminov,
  - pomenski analizi termina in ugotavljanju sinonimnih odnosov med njimi,
  - normiranju glede na knjižno normo in zahteve urejene terminologije.
2. Sestava in izdaja bibliotekarskih terminoloških slovarjev, tj.
  - enojezičnega razlagalnega terminološkega slovarja in
  - štirijezičnega prevajalnega slovensko-angleško-nemško-francoskega slovarja
  - bibliotekarske terminologije.
3. Jezikovno svetovanje in presoja ob tekočih terminoloških vprašanjih rabe strokovnih izrazov v bibliotekarstvu, ki se opira na za slovar opravljenih pomenskih analizah terminov, ter objavljane rezultatov v strokovni literaturi (predvsem reviji Knjižnica in Knjižničarske novice).

Nosilci projekta so Narodna in univerzitetna knjižnica v Ljubljani, Inštitut za slovenski jezik Frana

Ramovša ZRC SAZU, Zveza bibliotekarskih društev Slovenije in Oddelek za bibliotekarstvo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Projektna skupina deluje kot Bibliotekarska sekcija Terminološke komisije Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU.

Slovenski bibliotekarski terminološki slovar

Bibliotekarski terminološki slovar bo razlagalni slovar, v katerem bodo zajeti tisti bibliotekarski termini ali strokovni izrazi, ki so v rabi in omogočajo komuniciranje v stroki. V slovarju bodo obdelani naslednji strokovni izrazi ali termini:

- slovenski bibliotekarski termini,
- pomembnejša zastarela poimenovanja,
- udomačeni žargonski izrazi,
- splošno rabljene okrajšave in pomembnejše kratice,
- strokovni izrazi s področja tiskarstva, založništva, računalništva, dokumentalistike in informatike, ki močno posegajo v bibliotekarsko stroko.

Izbor v slovarju obdelanih strokovnih pojmov ali terminov bo narejen na osnovi z izpisovanjem slovenskih strokovnih besedil zajetega besedja in primerjanja z izborom v tujejezičnih strokovnih slovarjih. Pri izboru terminov, ki bodo obravnavani v slovarju, bo v okviru posamezne besedne družine, v kateri je iz istega pojmovnega sklopa več besednih vrst, praviloma dana prednost samostalniku, medtem ko bodo druge besedne vrste vključene glede na pogostnost rabe.

Zaradi zagotavljanja večje operativnosti pri samem delu in učinkovitejše uporabe delovnih gradiv se je delovna skupina odločila v celoti avtomatizirati zajemanje in obdelavo vseh podatkov, pripravo izpisov in samo uporabo slovarjev. V ta na-

men je bila pripravljena in natančno opredeljena razčlenjena struktura zapisov, ki omogoča fleksibilnost obdelav in morebitno kasnejšo konverzijo podatkov.

Poskusni snopič

Prizadevanja terminološke komisije so predstavljena in izpostavljena javnosti s poskusnim snopičem, ki je pred kratkim izšel. Njegov namen je predstaviti strokovni javnosti in financerjem rezultate večletnega dela strokovne skupine ter zasnovo slovarja, ki bo v celoti sledil še čez nekaj let. Gre torej tudi za preverjanje predstavljenih rešitev in pridobivanje odziva strokovne javnosti, ki lahko koristno usmerja nadaljnje delo komisije. Poskusni snopič, ki je izšel na 84 straneh v nakladi 500 izvodov, obsega 578 abecedno urejenih gesel. Gesla predstavljajo nekaj izbranih strokovnih področij, zato poskusni snopič ne pokriva bibliotekarstva v celoti.

Uvod pojasnjuje nastanek slovarja in doslej opravljene faze dela, predvsem pa pojasnjuje ureditev slovarja in daje navodila za njegovo uporabo. Slovarju samemu sledijo abecedna kazala angleških, nemških in francoskih ustreznikov, ki se z referenčno številko povezujejo s slovenskim geslom. V prilogi je seznam slovarjev, ki sobili uporabljeni za pripravo tujejezičnih ustreznikov.

Uporabljena programska orodja so omogočila oblikovanje predvidenih izpisnih oblik slovarskega korpusa in izdelavo abecednih kazal k tujejezičnim ustreznikom. Predpriprave za tisk je poenostavila in pocenila uporaba modulov za namizno založništvo, s katerimi je komisija sama pripravila ustrezne filme za tisk.

Nadaljnje delo terminološke komisije bo usmerjeno v dokončanje in izdajo celotnega slovenskega razlagalnega terminološkega

slovarja, vzporedno s tem seveda tudi štirijezičnega prevajalnega slovarja. Njihova distribucija in uporaba na različnih medijih več nista vprašljiva - "delovala" bosta na papirju, disketi in na cd-romu.

Ivan Kanič, Zvonka Leder

*****

OBVESTILA

*****

CD-ROMI S PODROČJA MANAGEMENTA

Informacijsko-knjižnična služba Mednarodnega centra za podjetja v družbeni lasti obvešča vse svoje uporabnike in sodelavce, da so kot dolgoletni naročniki znanih (in zelo dragih revij) MCB-University Press s področja managementa, v okviru naročila za leto 1996, dobili CD-ROMe naslednjih revij:

- *International journal of operations and production management* (CD-ROM Archive 1989-1995) - Emerald Intelligence and Fulltext - The Electronic Research Library
- *Management decision* (CD-ROM Archive 1989-1995) - Emerald Intelligence and Fulltext - The Electronic Management Research Library
- *Leadership and organisation development journal* (CD-ROM Archive 1989-1995) - Emerald Intelligence and Fulltext - The Electronic Management Research Library
- *Journal of management development* (CD-ROM Archive 1989-1995) - Emerald Intelligence and

Fulltext - The Electronic Management Research Library

CD-ROMi omogočajo dostop do celotnih besedil člankov za leti 1994 in 1995, za leta 1989 do 1994 pa samo do abstraktov. Dostop do člankov je mogoč preko ključnih besed, po avtorjih in citatih, študij primerov, pregledov literature in vrste drugih kategorij. Možno je tudi inkorporiranje (paste) posameznih delov člankov v lastna poročila in natančno tiskanje delov ali celih člankov, kot so tiskani v revijah, itd.

Informacijsko-knjižnična služba Mednarodnega centra za podjetja v družbeni lasti, Dunajska 104, Ljubljana je za zunanje uporabnike odprta od ponedeljka do petka od 9.00 do 14.00 ure. Zaželjena je najava obiska po telefonu 061/1682-331 ali po e-mailu:

alenska.kavcic@guest.arnes.si ali
zdravka.pejova@guest.arnes.si

Zdravka Pejova

*****

ZBDS

*****

**STROKOVNO
POSVETOVANJE ZBDS
"KNJIŽNICA IN NJENI
UPORABNIKI"**

(Terme Čatež, 11.-12.
november 1996)

Priprave na letošnje strokovno posvetovanje ZBDS so v polnem teku: zbrali smo že vse referate (natisnjeni bodo v reviji Knjižnica, ki jo bodo udeleženci prejeli med gradivom ob registraciji); oblikovali smo osnutek programa (potekajo še dogovori z razstavljalci oz. sponzorji); ponovno smo si ogledali prostore, ki bodo na voljo za posvetovanje; Društvo bibliotekarjev Dolenjske je pripravilo program družabnega večera ter izleta; kolegi iz Izuma pa so proučili komunikacijske možnosti v kompleksu Term Čatež.

Da bi si udeleženci že pred posvetovanjem lahko naredili svoje "urnike", v Prilogi objavljamo osnutek programa posvetovanja ter izvlečke referatov. Upamo, da bo posvetovanje ne le strokovno zanimivo ampak bo tudi priložnost za prijetno druženje - temu je namenjen tudi izlet po zaključku strokovnega dela posvetovanja.

Melita Ambrožič

IZLET PO POSAVJU
(Terme Čatež - Bizeljsko -
Orešje - Pišce- Terme čatež)

Organizatorji želimo in upamo, da se nas bo po strokovnem delu posvetovanja kar večja družba z avtobusom ali dvema odpravila na krajši izlet. Kratek zato, ker je strokovni del obsežen in zaradi letnega časa, saj bomo že skoraj sredi novembra in letos, v prestopnem letu, je vreme kar muhasto.

Knjižničarska tradicija je, in prav je tako, da si po referatih, razpravah, okroglih mizah in sklepkih privoščimo še nekaj časa za izlet, ki je priložnost, da negujemo sproščene družabne stike in prijateljstva, da doživimo lepote pokrajine, njenih krajev in zanimivosti, se srečamo z domačini, da poskusimo kaj dobrega domačega in to poplaknemo z žlahtno kapljico. Da ima jedača in pijača najboljši okus tam, kjer se pridelava, pravijo.

Vodstvo izleta smo zaupali usposobljenim vodičem Občinske turistične zveze Brežice. Po kilometrih izlet ne bo dolg, vsega 60 km, tudi časovno ne, s kosilom vred od 14. ure do 17.30 ali najkasneje do 18. ure. V miru in ob primernem času se boste vrnil domov, tudi tisti, ki boste imeli daljšo pot. Potrudili se bomo, da vam bo lepo in prijetno.

Za prvo informacijo o izletu naslednje: z avtobusom se bomo v torek, 12. novembra ob 14. uri iz Term Čatež odpeljali na kosilo v vinsko klet bizeljskega gradu v Orešju. Glede na število udeležencev je možno, da bo kosilo organizirano tudi v gostišču Šekoranja na Bizeljskem, kjer pripravljajo izvirne slovenske in lokalne jedi in točijo bizeljska vina domače proizvodnje, še posebno Sauvignon. V bizeljskem gradu, ki ima srednjeveško zasnovo

in je bil prvič omenjen leta 1404, imajo vinsko klet, kjer v lesenih sodih negujejo najbolj žlahtno kapljico.

Po ogledu vinske kleti se bomo iz Orešja po Bizeljsko-Sremiški vinski turistični cesti odpeljali v Pišece, vas, ki se razteza na južnem pobočju 697 m visoke Orlice in ima okrog 400 prebivalcev, ki se ukvarjajo v glavnem z vinogradništvom in sadjarstvom. Zanimivosti v Pišecah so grad iz 14. stoletja, ob katerem je starodaven park v angleškem stilu, več kot 100 let stara Podgorškova kovačija z razstavo izdelkov in orodja kovaške obrti, last Milana Podgorška, baročna cerkev sv. Mihaela, zgrajena leta 1798, v kateri so štiri nagrobne plošče družine Moscon, ki je imela v lasti grad Pišece od 1595 vse do leta 1945. Znamenita osebnost Pišec je jezikoslovec in leksikograf Maks Pleteršnik (Pišece,

3.12.1840-13.9.1923). Ogledali si bomo njegovo rojstno hišo in zanimivo spominsko zbirko v njej. Pleteršnikovo najpomembnejše delo, Slovensko-nemški slovar I-II (1894, 1895) je bil do izida Slovarja slovenskega knjižnega jezika (1970-1991) najobsežnejši slovenski slovaropisni izdelek. (Spomnimo se ob tej priliki še na enega velikega jezikoslovca, na dr. Jožeta Toporišiča, ki se je rodil 11. oktobra 1926 v Mostecu pri Dobovi).

Iz Pišec se bomo v Terme Čatež vračali predvidoma čez Sromlje, Zgornjo Pohanco, Zdole, Krško in Brežice in izlet zaključili najkasneje ob 18. uri.

Društvo knjižničarjev
Dolenjske

V KROŽENJE

KNJIŽNIČARSKE NOVICE, 6(1996)10. ISSN 0353-9237. Izdala in razmnožila: NUK, Turjaška 1, Ljubljana. Urednik: Jelka Kastelic. Uredniški odbor: mag. Melita Ambrožič, Ivan Kanič. Naklada: 640 izvodov. Cena posamezne številke: 500 SIT. Knjižničarske novice lahko naročite za pol leta (januar-junij ali julij-december) ali za celo leto (januar-december). Naročila in odpovedi pošiljajte pisмено. Prejetih tekstov ne lektoriramo in ne honoriramo. Razmnoževanje ni dovoljeno.

Na podlagi mnenja Ministrstva za informiranje Republike Slovenije št. 23/179-92 z dne 16.3.1992 štejejo *Knjižničarske novice* med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3 Zakona o prometnem davku, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

Naslov uredništva: NUK, Enota za razvoj knjižničarstva, za "Knjižničarske novice", Turjaška 1, 61000 Ljubljana. Prispevke lahko pošiljate tudi na disketah (v ASCII formatu), ali po elektronski pošti (NUK::JELA).

STROKOVNO POSVETOVANJE ZBDS

Terme Čatež, 11.-12. november 1996

(PRELIMINARNI PROGRAM)

PONEDELJEK, 11.11.1996

8.30- 9.45 Registracija udeležencev (avla hotela Terme)

Club Termopolis

9.00-12.15 Sprejem udeležencev
Svečana otvoritev posvetovanja, pozdravni nagovori, kulturni program, podelitev Čopovih diplom, imenovanje delovnih teles posvetovanja
Uvodni referat: "Uporabniki in njihove knjižnice" (dr. Jože Urbanija)

12.15-14.00 *K o s i l o*

14.00-16.00 "Ali se knjižničarji dovolj potrudimo za naše uporabnike?" (dr. Matjaž Žaucer)
"Trebaju li studenti knjižnice i zašto" (dr. Tatjana Aparac-Gazivoda)
"Pred časom za časom: stališča slovenske javnosti in uporabnikov o NUK" (mag. Lenart Šetinc)
"Studija Korisnici i korištenje u Nacionalnoj i sveučilišnoj biblioteci u Zagrebu" (dr. Maja Jokić, Dubravka Stančin-Rošić)
"Pristop k longitudinalnemu študiju uporabnikov COBISS" (dr. Tvrtno Šercar, dr. Sergej Flere, Franci Pivec)

16.00-16.30 *O d m o r*

16.30-18.00 "Referenčni pogovor kot nujni del referenčnega procesa" (Saša Zupanič)
"Organizacija in prezentacija popolnih dokumentov v prostranih omrežjih" (dr. Jure Dimec)
"EDC, uporabniki in Internet" (Miloš Petrović)

18.00-18.15 *O d m o r*

18.15-19.15 Novosti COBISS/OPAC (*mag. Pero Šobot, mag. Vojko Ambrožič, Gorazd Kos*)
Predstavitev domače strani ZBDS na Internetu
(*Miro Pušnik*)
Predstavitev bibliotekarskega terminološkega slovarja
(*Zlata Dimec*)

Club Termopolis - soba

12.00-19.00 Predstavitev, razstave

Zdraviliški dom - salon

14.00-16.00 "Interakcijski model komunikacije z mladimi bralci" (*Blanka Bošnjak*)
"Mladi uporabnik in vsebinska obdelava in ureditev knjižničnega gradiva" (*Silva Novljan*)
"Otroci do konca osnovne šole - uporabniki knjižnice" (*Lavrenčič Darja*)
"Znanstvena utemeljenost istraživanja korisnika školskih knjižnica" (*dr. Jadranka Lasić-Lazić*)
"Šolska knjižnica kot varovalni dejavnik" (*Dana Mohar*)
"Srečanje in delo z drugačnimi uporabniki" (*Mateja Griljc*)

16.00-16.30 Odmor

16.30-18.00 **Okrogla miza** : "Šolske knjižnice in uporabniki" (delovni naslov!)
Moderator: *Nataša Kuštrin Tušek*

Hotel Terme

20.30 Skupna slavnostna večerja

TOREK, 12.11.1996

Club Termopolis

- 8.30-10.30 "Splošna knjižnica kot informacijsko središče" (*Barbara Kovar*)
"Uporabnikovo vrednotenje splošnih knjižnic" (*Rajko Slokar*)
"Potujoča knjižnica, stičišče bralca in izposojevalca posebne vrste" (*Nika Pugelj*)
"Uporabniki v domoznanskem informacijskem dokumentacijskem centru Univerzitetne knjižnice Maribor" (*Sandra Kurnik Zupanič, Varja Praznik, Vlasta Stavbar*)
"Knjižnica Otona Župančiča in njeni bralci" (*Damjana Hainz, Irena Kernel*)
- 10.30-11.00 *O d m o r*
- 11.00-12.30 **Okrogla miza:** "Računalnik v splošni knjižnici - kvalitetnejše storitve"
Moderator: *Breda Karun*
- 12.30-13.00 *O d m o r*
- 13.00-13.30 **Plenarno zasedanje - sklepi in ugotovitve**

Club Termopolis - soba

- 8.30-10.30 Predstavitve, film o 63. konferenci IFLA (Peking, 25.-31.8.1996) itd.
- 10.30-11.00 *O d m o r*
- 11.00-12.30 **Okrogla miza:** "Izobraževanje uporabnikov v visokošolskih knjižnicah"
Moderator: *Tonja Zadnikar*
- 12.30-13.00 *O d m o r*

Zdraviliški dom - salon

- 8.30-10.30 "Uporabniki potrebujejo relevantne fonde" (*mag. Nada Češnovar*)
"Zagotavljanje relevantnih dokumentov uporabnikom Centralne tehniške knjižnice" (*mag. Helena Pečko Mlekuš*)
"Vsak uporabnik si zasluži kvalitetno storitev knjižnice" (*mag. Majda Šef*)

“Uporabniki strokovne knjižnice v Gorenju” (*Breda Pritržnik*)
“Uporabniki in varovanje gradiva danes” (*Nada Čučnik-Majcen*)

10.30-11.00

O d m o r

11.00-12.30

Okrogla miza: “Cerkvene in samostanske knjižnice: neznani zakladi naše kulturne dediščine”

Moderator: *Stanislav Bahor*

12.30-13.00

O d m o r

14.00-18.00

I z l e t (kosilo vključeno)

Hotel Terme - dnevna soba

<i>Ponedeljek</i>	12.00-19.00	Razstava “Mini” Bologna po Bologna
<i>Torek</i>	8.30-13.00	- isto -

Hotel Terme - knjižnica

<i>Ponedeljek</i>	10.00-18.00	Registracija in gradiva (za zamudnike)
<i>Torek</i>	8.30-12.30	Sedež predsedstva ZBDS Informacije

Zdraviliški dom - TV soba

<i>Ponedeljek</i>	12.00-19.00	Predstavitve založb
<i>Torek</i>	8.30-13.00	Predstavitve založb

Kot razstavljalci oz. sponzorji so že potrdili udeležbo med drugimi tudi: Expo-Art, Didakta, Marcom, Mladinska knjiga, Epta, Minerva, Swets.

Strokovno posvetovanje Zveze bibliotekarskih društev Slovenije
KNJIŽNICA IN NJENI UPORABNIKI
Terme Čatež, 11.-12. november 1996

IZVLEČKI REFERATOV

dr. Tatjana APARAC-GAZIVODA

“Trebaju li studenti knjižnice i zašto”

U izlaganju će biti riječi o novim oblicima organizacije nastave u uvjetima sve snažnijeg utjecaja novih tehnologija i telekomunikacijskih tehnika. Posebno će se nastojati ukazati na ulogu nastavnika u osposobljavanju studenata za samostalno savladanje gradiva izvan programa obvezne ispitne literature, što zahtijeva:

- stalno upućivanje nastavnika u mogućnosti koje pružaju fondovi knjižnica unutar matičnog sveučilišnog sustava i u informacijske usluge koje se nude;
- aktivniji/promijenjen odnos između nastavnika i njegovih studenata;
- stalni nastavnikov znanstveni angažman vazano uz nastavne teme;
- stalno upućivanje studenata u korištenje knjižničnih usluga.

Uputit će se u iskustva razvijenijih sredina, ali i u stavove korisnika naših visokoškolskih knjižnica, na osnovi odredjenih pokazatelja iz istraživanja.

Stanislav BAHOR

“Cerkvene in samostanske knjižnice pri nas”

Prispevek predstavlja vmesne rezultate projekta “Priprava registra cerkvenih in samostanskih knjižnic”, ki ima namen popisati stanje v teh knjižnicah glede na obseg in stanje fondov, prostorske pogoje, dostopnost ter posebnosti. Obravnava segment knjižnic, ki so širši javnosti manj znane in predstavljajo pravo zakladnico človeške misli in ustvarjalnosti, ki se je v njih nabrala skozi stoletja. Na svojevrsten način skozi svoj fond posredno izražajo tudi zgodovino našega naroda. V drugem delu pa prispevek prinaša nekaj predlogov za nadaljevanje začetega dela.

Blanka BOŠNJAK

“Interakcijski model komunikacije z mladimi bralci”

Prispevek skuša pojasniti, kako lahko v bibliopedagoško dejavnost mladinske knjižnice prenesemo elemente interaktivne vzgoje z vključevanjem interaktivnih iger kot metodičnega modela pri knjižničnovzgojnem delu z mladimi bralci v starosti od deset do petnajst let.

V Pionirski knjižnici Mariborske knjižnice smo se študijsko lotili tega segmenta knjižnične vzgoje. Eksperimentalno smo prenesli teorijo tudi v prakso, ki je potrdila smiselnost tovrstnih prizadevanj.

mag. Nada ČEŠNOVAR

“Uporabniki potrebujejo relevantne fonde”

Uporabnik postaja središče zanimanja knjižnice in fondi se mu morajo prilagajati. Za bibliotekarstvo, ki se sooča s problemom ponudbe in povpraševanja na tržišču, je pomembna uspešnost knjižnice. Fondi in uporabniki so med seboj soodvisni. Problemi se pojavijo takrat, ko uporabniki v knjižnici ne dobijo tistega, kar iščejo, ali jim tisto, kar dobijo, ne ustreza. Takrat začnemo govoriti o problemu relevantnih fondov v knjižnici.

Podobno je v primeru, ko uporabniki dobijo ustrezne podatke iz zbirk podatkov, ki jih ima knjižnica, ni pa jim dosegljivo primarno gradivo, ker ga v knjižnici ni, oziroma je potrebno predolgo čakati na njegovo izposoj.

Ob mnogih različnih opravilih se na to, ali ima knjižnica dovolj relevantnih fondov, pogosto pozablja.

Nada ČUČNIK-MAJCEN

“Uporabniki in varovanje gradiva danes”

V času, ko postajamo informacijska družba, ko gradimo nove informacijske ceste za pretok sporočil in uvajamo nove načine medsebojnega komuniciranja, se redko sprašujemo o trajnosti teh zapisov, o tem, kako in kaj bomo zapustili našim zanamcem.

Arhivska trajnost sporočil (informacij), zapisanih na papirju je znana. Za to imamo večstoletne dokaze. Današnja sporočila nastajajo na različnih vrstah materiala, katerih trajnost še ni dovolj raziskana.

Glavne nevarnosti, ki pretijo gradivu, so: notranje, ki zadevajo strukturo zapisa, fizikalno-kemične lastnosti materiala in zunanje - nečisto okolje in neprimerne razmere za varovanje. Nevarnosti, ki grozijo gradivu, so sicer znane, vendar strokovni in odgovorno delavci ne opozarjajo dovolj glasno na posledice nestrokovnega ravnanja z njim. Potrebno je nenehno izobraževanje.

Standardizacija na tem področju utira pot - ANSI, ISO, BS in drugi.

dr. Jure DIMEC

“Organizacija in prezentacija popolnih dokumentov v prostranih omrežjih”

Razprava o virtualni (digitalni, elektronski) knjižnici se običajno osredotoči na zagotavljanje prostorsko in časovno neomejenega dostopa do dokumentov, čeprav glavni problemi ležijo drugje. Z razvojem omrežne infrastrukture, s splošno sprejetimi protokoli in ustrezno, javno dostopno programsko opremo, je dostop do dokumentov in njihov transport do uporabnika relativno dobro urejen. Nerešena ostajajo stara vprašanja, ki se vlečejo skozi vso zgodovino informatike in knjižničarstva: opisovanje vsebine dokumentov in, posledično, učinkovitost iskalnih postopkov. Reševanje teh vprašanj dodatno zapletajo lastnosti omrežno dostopnih dokumentov, predvsem njihova različna namembnost, zelo neizenačena kvaliteta in trajnost.

Avtor opisuje prevladujoče metode organizacije in iskanja dokumentov v omrežju Internet, razpravlja o njihovi neustreznosti za uporabnike iz raziskovalne in strokovne domene ter opisuje verjetne rešitve, ki jih nakazujejo trendi v akademskem okolju. Od obstoječih metod organizacije dokumentov v omrežjih se prispevek osredotoča predvsem na obstoječe zbirke kazalcev na dokumente z velikimi, centraliziranimi, vsebinsko ohlapnimi indeksi. Primerja jih s sodobnejšimi pristopi distribuirane organizacije lokalnih zbirk dokumentov in razpravlja o nujnosti večjega vključevanja uspešnih metod avtomatskega indeksiranja in ne-Boolevskih iskalnih modelov s področja IR v omrežne aplikacije. Posebna pozornost je posvečena individualizaciji ponudbe dokumentov.

dr. Sergej FLERE, dr. Tvrčko ŠERCAR, Franci PIVEC

“Pristop k longitudinalnemu študiju uporabnikov COBISS”

Študije uporabnikov bibliografskih informacijskih sistemov so komplementarne študijam uporabnikov knjižnic in so neobhodni pogoj optimizacije ter kvalitetnega delovanja teh sistemov. Med tradicionalno in konstruktivistično paradigmo smo se odločili za slednjo, kar narekuje tudi ustrezen izbor raziskovalnih metodologij. Iz domače in obširne mednarodne bibliografije izhajajo glavne sestavine, odnosi in elementi študija uporabnikov bibliografskih informacijskih sistemov, ki jih je treba primerjalno raziskati tudi pri uporabnikih COBISS. Načrt raziskav se nanaša na petletno razdobje, pri njegovem uresničevanju pa se računa s sodelovanjem dveh raziskovalnih organizacij Univerze v Mariboru, pa tudi z raziskovalnimi prispevki slovenskih bibliotekarjev.

Mateja GRILJC
"Srečanje in delo z drugačnimi uporabniki"

Zavedam se, da se s pričujočim referatom lotevam tematike, ki je bila doslej v slovenskem prostoru na področju knjižničarstva redkokdaj omenjena. In vendarle bi rada v tem času neizmernega informacijskega hitenja in računalniškega opismenjevanja slovenskih knjižnic opozorila, da v naša knjižnična svetišča zahajajo tudi ljudje s posebnimi potrebami; ljudje, ki pogosto potrebujejo več časa in napora, da postorijo vsakdanje željene opravke; hendikepirani otroci, mladostniki in odrasli, ki so - drugačni.

V knjižnicah po svetu že vrsto let na različne načine pomagajo premagovati ovire tovrstnim uporabnikom - s humaniziranjem grajenega okolja, z dodatnim izobraževanjem knjižničarjev, s premišljenim izborom knjižničnega fonda ra različne vrste ali stopnje oviranosti hendikepiranih.

V nadaljevanju podrobneje predstavljam šolsko knjižnico osnovne in srednje šole Zavoda za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku, ki jo obiskujejo telesno ovirani otroci in mladostniki iz vse Slovenije. Moje spoznanje je, koliko pozitivnega sem se od drugačnih ljudi v življenju že naučila; tudi: biti drugačen šolski knjižničar.

dr. Maja JOKIĆ, Dubravka STANČIN-ROŠIĆ

Studija "Korisnici i korištenje u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu"

Nacionalna i sveučilišna knjižnica (NSK) u Zagrebu preselila se nakon osamdeset tri godine u nove prostore. Nova zgradba NSK, ogromno je zdanje mnogih mogućnosti, koje pretpostavljaju preoblikovanje postojećih i uvođenje novih službi.

S namjerom da se istraže potrebe i želje korisnika vezane uz organizaciju i funkcioniranje nove knjižnice, provedena je opsežna studija, tijekom 1994 pod vodstvom profesora Tefka Saracevica (Rutgers University, SAD). Ciljevi studije su bili:

- odrediti učestalnost i korištenje službi NSK,
- identificirati probleme na koje korisnici nailaze u fizičkoj dostupnosti, bibliografskoj dostupnosti i korištenju informacijskih izvora i službi,
- ispitati vrijednost, korisnost i impakt službi NSK, prema procjeni korisnika,
- istražiti prijedloge korisnika za drugačijim ili novim službama i
- razviti model, instrumente i metode u standardiziranom obliku, kako bi se mogli višekratno koristiti.

U ovom je radu dat prikaz modela organizacije i provođenja studije. Izneseni su rezultati korištenosti pojedinih službi, razlozi posjete knjižnici kao i neke od karakteristika korisnika npr. demografske, naobrazba, stručno područje, upućenost u poznavanje službi knjižnice.

Barbara KOVÁR
“Splošna knjižnica kot informacijsko središče”

V prispevku opisujem predlog projektnega načrta organiziranja splošne knjižnice v informacijsko središče. Pri tem upoštevam načela marketinškega pristopa pri uvajanju dopolnjenega proizvoda na trg.

Menim, da bodo postale v naši deželi splošne knjižnice informacijska središča lokalnih območij le z načrtno, projektno preobrazbo. Zaradi stihijskega prilagajanja spremembam lahko delujejo le kot neorganizirani informacijski centri, ki bodo sicer imeli veliko informacij, vendar le-te ne bodo našle poti do uporabnikov, oz. le-ti ne bodo vedeli zanje.

Sandra KURNIK ZUPANIČ, Varja PRAZNIK, Vlasta STAVBAR
“Uporabniki v domoznanskem informacijskem dokumentacijskem centru Univerzitetne knjižnice Maribor”

Skokovito naraščanje posredovanih informacij v Domoznanskem centru UKM v preteklih letih nas je vzpodbudilo k analizi uporabnikov domoznanskega gradiva. Zaradi neizdelanih metodologij statističnega zajemanja in analiziranja uporabnikov in informacij smo se najprej odločili za pilotno raziskavo. V teoretičnih izhodiščih opredelimo domoznanstvo na splošno, domoznansko dejavnost in dokumentacijo v UKM ter informacijsko dejavnost v Domoznanskem centru. V metodoloških izhodiščih opredelimo vprašalnik za tekočo registracijo uporabnikov. Analiza zbranih podatkov je pokazala poklicno strukturo naših uporabnikov, pogostost uporabljenega posameznega domoznanskega gradiva, porabljen čas za posredovanje informacij ter potrdila metodologijo spremljanja uporabnikov za nadaljnje raziskovanje, morebiti v celotni slovenski domoznanski dejavnosti.

dr. Jadranka LASIĆ-LAZIĆ
“Znanstvena utemeljenost istraživanja korisnika školskih knjižnica”

U radu se govori o istraživanjima korisnika školskih knjižnica koja su provedena u Hrvatskoj. Prvo se analiziraju uporabljene metode i tehnike, a zatim se pokušava utvrditi valjavnost takvih istraživanja i odrediti greške i pristranost koje su u pojedinim istraživanjima učinjene za razliku od onih grešaka koje su posljedica nedovoljne znanstvene utemeljenosti nacrtu i same realizacije istraživanja.

Teorijski gledano, valjanost istraživanja korisnika moguće je analizirati prema nizu modela teorijske ili praktične valjavnosti sa svrhom da se u budućim istraživanjima ne naprave iste ili slične greške. Samo utvrđivanje povezanosti rezultata istraživanja korisnika po raznim parametrima (provedena u Hrvatskoj), s objektivnim vanjskim kriterijim, kao što je nabavna politika, povećanje broja članova uvažavanjem njihovih potreba, pruža posebnu priliku za argumentiranu evaluaciju primjenjenih metoda, bez grešaka i pristranosti u istraživanju. Pred istraživačima korisnika koji bi trebali izraditi i sliku korisnika pojedinih

knjižnica, utrditi možnosti knjižnice kao institucije i knjižničara u unapređenju odgoja i obrazovanja, kroz nove tehnike učenja i nove putove razmjene informacija i znanja u i za obrazovanje, je razdoblje učenja, ali i utvrđivanja grešaka njihovo publiciranje i tako zapravo omogućavanje struci uopće (bez obzira na granice) napredovanje.

U namjeri da doprinesemo tome cilju pokušali smo napraviti analizu dosadašnjih istraživanja u Hrvatskoj. U analiziranim istraživanjima nastojali smo izdvojiti kriterije te uzroke grešaka i pristranosti i vidjeti koliko je njihov mogući utjecaj na opću valjanost istraživačkih rezultata. Rezultat toga trebala bi biti i preporuka za poboljšanje metodologije i opće valjanosti istraživanja korisnika.

Darja LAVRENCIČ

“Otroci do konca osnovne škole - porabniki knjižnice”

Tej skupini porabnikov so v SIK prvenstveno namenjeni oddelki za otroke in mladino do 15. leta.

Pri nabavi in postavitvi gradiva je treba upoštevati razvojno-psihološke značilnosti otrok, njihove interese in bralno usposobljenost. Temu je prilagojena knjižna in knjižnična vzgoja (svetovalno delo, prireditve in druge bibliopedagoške oblike dela).

Ugotavljamo vrsto problemov: definicija mladinskega oddelka SIK, nabava gradiva v dislociranih mladinskih oddelkih, izposoja trivialne literature, sodelovanje s šolskimi knjižnicami, drugačna knjižnična vzgoja z računalnikom v knjižnici in razmišljamo o novi postavitvi gradiva za otroke do konca OŠ.

Dana MOHAR

“Šolska knjižnica kot varovalni dejavnik”

Šolski knjižničar, ki obvlada metodo aktivnega poslušanja, lahko veliko pomaga učencem pri razreševanju problemov.

S tem, ko vzpostavi z izposojevalcem pristen in razumevajoč stik, se skrajša pot do knjige, saj mu je knjiga, prejeta iz rok prijaznega knjižničarja, ljubša.

Silva NOVLJAN

“Mladi uporabnik in vsebinska obdelava in ureditev knjižničnega gradiva”

Vsebinska obdelava in ureditev knjižničnega gradiva naj bi v mladinskih knjižnicah omogočala pregledno postavitve in predstavitev knjižničnega gradiva, ki ga otrok na določeni razvojni stopnji lahko razume. To pomeni, da knjižnico pri oblikovanju postavitvenih skupin bolj kot vprašanje, koliko otrok bere, vodi vprašanje, kaj lahko bere oz. posluša, gleda. Pri tem knjižnica ne sme

spregledati otrokovih interesov in pomena knjižničnega gradiva za motivacijo, ki vodi k aktivnosti, ker je le-ta glavni razvojni mehanizem otrokovega mišljenja in osebnostnega razvoja.

Knjižničarje mladinskih knjižnic smo povprašali, kako uresničujejo strokovna priporočila za vsebinsko obdelavo in ureditev knjižničnega gradiva in kako po njihovih izkušnjah le-ta ustrezajo današnjim potrebam mladih uporabnikov in vplivajo na to, da se z razvijanjem in širjenjem branja širi bralna kultura.

mag. Helena PEČKO-MLEKUŠ

“Zagotavljanje relevantnih dokumentov uporabnikom Centralne tehniške knjižnice”

Številne študije so pokazale, da se uporabniki različnih ved in znanstvenih disciplin med seboj razlikujejo. Za tiste s področja tehnike in naravoslovnih ved je pomembna predvsem hitrost informacije. Informacije, ki jih dobi uporabnik iz različnih virov, imajo velik vpliv na kvaliteto in kvantiteto njegovega dela. Knjižnica mora tako po eni strani neprestano slediti razvoju dokumentov v svetu, po drugi strani pa dobro poznati potrebe uporabnikov. Referat opisuje prizadevanja CTK na področju nabave knjig.

Miloš PETROVIĆ

“EDC, uporabniki in INTERNET”

Nove tehnologije in novi nosilci informacij so prinesli spremembe v knjižnico. Avtor na primeru Evropskega dokumentacijskega centra v Univerzitetni knjižnici Maribor govori o prednostih in omejitvah uporabe Interneta. Ugotavlja tudi potrebnost informacijskih specialistov.

Breda PRITRŽNIK

“Uporabniki strokovne knjižnice v Gorenju”

Strokovna knjižnica Gorenja Gospodinjski aparati deluje v okviru Informacijskega servisa CSD, ki združuje storitve knjižnice, informacijsko-dokumentacijskega oddelka, standardoteke in delno patentoteke. Največ uporabnikov knjižnice prihaja iz podjetja Gorenje Gospodinjski aparati, katerega majhen segment je tudi naša knjižnica. Delno smo se odprli tudi uporabnikom izven tega podjetja, zlasti tistim, ki so postali naši kolektivni člani. Bogat knjižni in revijalni fond zadovoljuje potrebe različnih strok: strojništva, elektrotehnike, računalništva, kemije, managementa... Dobro razvita računalniška mreža v Gorenju ter možnosti on-line povezav nudi uporabnikom hiter dostop do informacij, hkrati s klasičnimi viri pa se združuje v enovit knjižnični informacijski sistem. Z anketo, v katero so bili vključeni obiskovalci naše

knjižnice, smo želeli dobiti nekaj podatkov o zadovoljstvu oz. nezadovoljstvu naših uporabnikov. Rezultati našega raziskovanja nam bodo služili za nadaljnje izboljšanje storitev knjižnice in pridobitev tistih uporabnikov, ki niso prav često pri nas.

Nika PUGELJ

“Potujoča knjižnica, stičišče bralca in izposojevalca posebne vrste?”

Bibliobus, kot pomanjšana, a kvalitetna javna knjižnica je tisti del knjižničarstva, ki se neposredno približa in tudi prilagaja širokemu krogu uporabnikov v njihovem domačem okolju.

S svojim kadrom in z vsemi strokovnimi skupinami privlačnega knjižnega in neknjižnega gradiva, ki ga premore za različne skupine obiskovalcev - pa čeprav lahko deluje le v izrednih in utesnjenih prostorskih in časovnih okvirih, je potujoča knjižnica dragoceno in posebno stičišče tistih uporabnikov, ki so zaradi različnih vzrokov vezani na svoje okolje in, ki bi se sicer za vključitev v običajno knjižnico težje odločili ali bi do nje potrebovali daljšo pot.

Zato v kraju zajemamo večino mlade populacije do 15. leta starosti. Ti bibliobus najpogosteje in najbolj redno obiskujejo. Njim, pa tudi starejšim, potujoči knjižničarji uspemo privzgojiti in tudi ohraniti zanimanje za branje. Tisti pa, ki nas kasneje ne morejo obiskovati tako pogosto, so se v mladih letih v bibliobusu seznanili z vsemi možnostmi, ki jim jih različne knjižnice lahko nudijo, zato se tja vrnejo, ko si zaželijo brati, oziroma vedo, kje dobiti gradivo, ko ga bodo potrebovali.

O potujočem knjižničarstvu, s posebnim poudarkom na uporabniku, tokrat večinoma govorijo statistični podatki o opravljenem delu ljubljanske potujoče knjižnice za obdobje od 1974. do 1995. leta soočeni z ugotovljenimi demografskimi gibanji v Sloveniji in nekaterimi statističnimi podatki za ostale ljubljanske SIK.

Rajko SLOKAR

“Uporabnikovo vrednotenje splošnih knjižnic”

Podzakonski predpisi v Sloveniji materialno in tudi sicer ne spodbujajo, da bi ravnatelji SIK-ov s sodelavci (delojemalci) družno izboljševali delovanje knjižnic, zlasti kakovost knjižničnih storitev. Medtem ko je ravnateljeva plača odvisna tudi od obsega in kakovosti storitev ter od lastnega (izvenproračunskega) prihodka zavoda, temelji stimulativen del plače ostalih zaposlenih zgolj od lastnega prihodka knjižnice. To jih seveda sili v zaračunavanje, kar je v nasprotju s proklamirano brezplačnostjo osnovnih knjižničnih storitev. Zato poslovodni in izvajalski del objektivno veslata vsak v svojo smer pri izpolnjevanju nalog knjižnice. Poleg tega za ravnatelja ni objektiviziranih meril za kakovost storitev. Zaradi vsega tega avtor predlaga, da državni upravni organi s podzakonskimi predpisi spodbudijo uporabo tehnik merjenja uspešnosti SIK-ov in s tem tudi uporabnikovo vrednotenje storitev z izpolnjevanjem vprašalnikov o uspešnosti

knjižnice, o zadovoljstvu z njo in o vrednotenju njenega pomena. S tem se bo tudi pravno spremenil odnos knjižničarja do izvrševanja nalog knjižnice in hkrati utrdil uporabnikov status.

mag. Majda ŠEF

“Vsak uporabnik si zasluži kvalitetno storitev knjižnice”

Knjižnica, kot sinonim za hrambo knjig in administrativno delo izposoje je že davno preživela, pospešeno pa se pojavljajo zahteve uporabnikov, ki želijo informacije iz knjige in samo o knjigi. Zato predstavljajo te zahteve za knjižnico nov izziv ne samo v načinu poslovanja, ampak tudi v celotni organizaciji dela in prostorov. Prav le-ta naj bi omogočala boljšo in hitrejšo storitev. Za ustrezen način dela je potrebna celovita organizacija poslovanja knjižnice in poti knjige od skladišča do rok uporabnika. Pri načrtovanju organizacije pa je potrebno upoštevati tudi zaposlene v knjižnici, njihove kvalifikacije in usposobljenost. Sodobnega poslovanja knjižnice si ne moremo zamisliti brez prostega pristopa do literature, vendar je treba le-to tudi ustrezno zaščititi pred nedovoljenim odnašanjem iz prostorov knjižnice. Prav tako je primerno v prostoru prostega pristopa organizirati informativno službo za pomoč uporabnikom pri iskanju željenih informacij in podatkov. Na voljo mu mora biti tak informativni sistem, ki ima enostavne in logične ukaze in nudi uporabniku prijazne in razumljive informacije.

mag. Lenart ŠETINC

“Pred časom za časom : stališča slovenske javnosti in uporabnikov o Narodni in univerzitetni knjižnici”

Iz zakonske opredelitve vloge in nalog Narodne in univerzitetne knjižnice (v nadalje: NUK-a) izhaja tudi, kdo so njeni uporabniki. Poleg uporabnikom obiskovalcem in uporabnikom prek komunikacijskih povezav, nudi NUK storitve založnikom, knjižnicam, knjižničarski strokovni in celotni slovenski javnosti kot tudi tujim uporabnikom. Raziskava, ki je bila sklenjena v decembru 1995, je pokazala, da imajo slovenska javnost in uporabniki obiskovalci NUK-a izjemno pozitiven odnos do varovanja kulturne dediščine ter v veliki večini menijo, da država namenja za kulturo, znanost in izobraževanje premajhna sredstva. Obe skupini anketirancev izražata podporo izgradnji nove knjižnice in prenovi Plečnikovega NUK-a. Anketiranci iz vzorca slovenske javnosti 51,2% uporabljajo knjižnice (največkrat za izposajo literature), 73,3% jih meni, da je knjižnica predvsem informacijsko središče in le četrina jih prepoznava knjižnico predvsem kot hranišče knjig. Anketirani uporabniki obiskovalci NUK-a visoko cenijo storitve te knjižnice, njihove kritične pripombe pa se nanašajo predvsem na prostorsko stisko in slabe pogoje dela v NUK-u. Raziskava je eno od pomembnih izhodišč za evalvacijo in načrtovanje dela NUK-a.

dr. Jože URBANIJA
“Uporabniki in njihove knjižnice”

Avtor v prispevku primerja komunikacijo med knjižnicami in uporabniki, ko knjižnica predstavlja subjekt, uporabniki pa objekt in v primeru, ko so uporabniki subjekt, knjižnica pa objekt ter nakaže spremembe, ki bi se zgodile, če bi tok odnosov potekal v večji meri od uporabnikov v smeri knjižnic. Razmišljanje povezuje z likom S. R. Ranganathana, ki s svojim življenjem in delom predstavlja vzor za bibliotekarje sedanjosti in prihodnosti, še zlasti v odnosu do uporabnikov in ki je z zakoni bibliotekarstva postavil temelje za odnose med uporabniki in knjižnicami ter za trajno povezavo med bralcem in knjigo.

Saša ZUPANIČ:
“Referenčni pogovor kot nujni del referenčnega procesa”

Referenčni pogovor knjižničarja z uporabnikom je v referenčnih oddelkih knjižnic nenehno prisoten. Večina referenčnih bibliotekarjev se ga loteva intuitivno, vendar pa nam teoretične osnove tega pomembnega dela referenčnega procesa prinašajo spoznanja, ki lahko prispevajo k uspešnejši in učinkovitejši komunikacijski dejavnosti knjižnice.

Prispevek podaja zgodovinski pregled proučevanja referenčnega pogovora, ga definira in prikazuje njegovo strukturo. Podrobno opisuje tri osnovne stopnje referenčnega pogovora: stopnjo otvoritve pogovora ali razjasnitve dejanske informacijske potrebe uporabnika, stopnjo oblikovanja iskalne strategije in iskanja informacij, ki bi lahko zadovoljile uporabnika ter stopnjo posredovanja informacij uporabniku ali zaključek pogovora.

Prispevek opozarja na pomen neverbalne in verbalne komunikacije ter prikazuje ustreznost različnih vrst vprašanj na različnih stopnjah referenčnega pogovora. Podaja lastnosti in spretnosti dobrega referenčnega bibliotekarja.

Na koncu se loteva referenčnih pogovorov, ki so odvisni od vrste uporabnikove problemske situacije ali od vrste uporabnikovega komunikacijskega medija: odgovarjanje na faktografski tip vprašanj, iskanje informacij za raziskovalne naloge, pogovor za določanje uporabniškega profila za SDI, bralni nasveti, online iskanje informacij, telefonski pogovori in pogovori preko elektronske pošte.

dr. Matjaž ŽAUCER:
“Ali se knjižničarji dovolj potrudimo za naše uporabnike?”

V članku je osvetljen pomen čim lažjega in čim hitrejšega pristopa uporabnikov do primarnih dokumentov. Opisano je pomen izposoje periodike raziskovalcem in pomen možnosti brskanja po periodiki na delovnem mestu. Na primeru novih prostorov Centralne tehniške knjižnice Univerze v Ljubljani so prikazane prednosti postavitve gradiva v prosti pristop. Našteti so nekateri pogosti primeri nerazumevanja potreb uporabnikov.